

ANH311

**KIVÁGÁS MINT
MÉDIAMANIPULÁCIÓS ESZKÖZ**

MANIPULATING THE MESSAGE: RE-EDITING MEDIA TEXTS

Kézirat lezárásának dátuma: 2023 január 10.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS, A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA	4
2. MI SZÁMÍT HÍRNEK?.....	7
2.1. A hírek fajtái.....	8
2.2. A hírérték	9
2.3. A fontosság és az érdekesség kérdése.....	10
2.4. A hozzáférés kérdése	12
3. A HÍRMŰSOROK SZERKESZTÉSE	12
3.1. Az objektivitás igénye	12
3.2. A bemondó személye	13
3.3. Automatizált folyamatok	14
3.4. Technológiai változások	14
3.5. Hírverseny	15
4.ÖNSZABÁLYOZÁS ÉS A SZAKMAI ETIKAI KÓDEXEK.....	16
5.A KUTATÁSI EREDMÉNYEK: A HÍREK ELEMZÉSE.....	17
5.1.Rezsicsökkentés	17
5.1.1. Az eredeti Márki-Zay Péter-beszédek	17
5.1.2.A Magyar Nemzet cikke.....	19
5.1.3. Az Origo cikke	20
5.1.4.A Portfolio és az Index cikkei	22
5.2.Egészségügy.....	23
5.2.1.Az eredeti Márki-Zay Péter-beszédek	23
5.2.2.Az Origo cikkének elemzése	26
5.2.3.A Magyar Nemzet cikkének elemzése.....	32
5.2.4.Az Index cikkének elemzése	34
6.ÖSSZEGZÉS	34
IRODALOMJEGYZÉK	38
Szakirodalom	38
Újságcikkek.....	39
Videófelvételek.....	40

BEVEZETÉS, A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

A média hosszú idők óta jelen van az emberek mindennapjaiban. Ma már szinte lehetetlen úgy eltölteni egy napot, hogy azt ne egy (vagy több) médium társaságában tegyünk. Az is bizonyos, hogy manapság az információink többségét valamely médiumból szerezzük.

Gondoljunk csak bele: amikor reggel felébredünk a legtöbb esetben csupán pár perc választ el minket attól, hogy találkozzunk valamely médiummal. Amint kikapcsoljuk az ébresztőt és a kezünkben marad a telefon néhány mozdulat és máris megtudjuk kik kerestek minket vagy mi történt az éjszaka folyamán. Míg elszálunk a konyhába, hogy elkészítsük a kávékat meghallgatunk egy dalt valamelyik zene-streamelő applikáción vagy megnézünk egy videót egy videó-megosztó portálon. Majd a kávé elfogyasztjuk a kanapénkon, miközben egy csatorna reggeli műsorát nézzük a televízióban. Elindulunk a munkahelyünkre, a kocsinhoz tartó úton kikapjuk a postaládából az aktuális reklám-újságot és az ingyenes megyei vagy a kerületi politikai hírlapot majd az autóba ülve a rádiót bekapcsolva meghallgatjuk az aznapi fontos híreket és közéleti témákat.

Az autóúton szembe találjuk magunkat a különböző cégek óriásplakátjaival, az autóból kiszállva, az irodába indulva arra leszünk figyelmesek, hogy a kezünkbe nyomnak egy szórólapot. Majd a liftben azt vesszük észre, hogy egy hatalmas reklám néz vissza ránk. Hazafelé újból találkozunk a köztéri hirdetésekkel, majd este a tv-híradó megnézése után talán még egy filmet vagy sorozatot is megtekintünk egy streaming szolgáltatáson keresztül.

A fenti példák is illusztrálják, hogy a média a mindennapjaink szerves részét képezi, csak sokszor ezt már észre sem vesszük. Azonban ritkán tudatosítjuk, hogy a médiából származó hírek, információk mindig az adott médium keretezésében jelennek meg, vagyis bizonyos szűrőkön keresztül jutnak el hozzánk. A híreket mindig az újságírók megfogalmazásában, a hírgyártás fázisainak megfelelően előállítva, mondhatni „előre csomagolva” kapjuk – ezáltal a tények közlése könnyedén módosulhat.

Huszoneves egyetemi hallgató vagyok, tehát a média ugyanúgy aktívan jelen van az életemben, mint másokéban. A fent említettek mellett aktívan használom a közösségi médiát is és ez nem volt másképp a 2022-es országgyűlési választások kampányidőszakában sem. A Facebookon folyamatosan megjelentek az ezzel kapcsolatos cikkek, és egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy ugyanarról a hírről egymás alatt két nagyon különböző cikk bukkant fel.

Mindkét beszámoló ugyanarról a miniszterelnök-jelölti beszédéről szólt, de az újságírók ellentétes állításokat fogalmaztak meg ezekben. Ekkor gondolkoztam el először azon, hogy mennyire fontos az, hogy milyen forrásokból tájékozódunk. Mert ugyan a média mindenki életében jelen van, de nem mindegy, hogy mely felületeket és hírportálokat használjuk és olvassuk.

Arra a kérdésre, hogy az egyes médiumok miért találják eltérő módon ugyanazt a hírt, válasz lehet a médiarendszer és a politikai rendszer kapcsolatának jellege, vagy a média konszenzusgyártó képessége (Herman & Chomsky, 2016). De a jelenkori médiakörnyezetben válasz lehet az is, hogy a XXI. századi közönségnek alacsony az ingerküszöbe és magas a szenzáció iránti igénye. Gyakran csak arra kapjuk fel a fejünket, ha a médiában rendkívüli eseményt, például katasztrófát, balesetet vagy valamilyen szörnyűséget jelentenek be. Éppen ezért érdemes megvizsgálni, hogy napjainkban miből lesz hír, mely esemény rendelkezik hírértékkel, és mi alapján döntenek az újságírók egy-egy hír rangsorolásáról. Nem a szenzációéhség kiszolgálása az egyetlen ok arra, hogy az újságírók a tényeket új köntösbe bújtassák, vagy akár elfogultan, egyoldalúan mutassák be azokat. A legtöbb esetben a médiumok politikai elköteleződésétől is függ az, hogy a híreket milyen megvilágításból, milyen lencsén keresztül mutatják meg a közönségnek.

A 2022-es magyarországi országgyűlési választások esete, és azon belül az ellenzéki miniszterelnök-jelölt Márki-Zay Péter beszédeinek vizsgálata jó példaként szolgál annak bemutatására, hogy a magyar média hogyan és milyen eszközökkel próbálta meg befolyásolni a közönség politikai nézeteit. Kutatásomban azt szeretném bemutatni, hogy miként próbálták meg a különböző politikai irányultságú hírportálok a szövegkontextusból való kiragadással manipulálni a Márki-Zayról alkotott véleményt közvetlenül a választások előtt.

1. A KUTATÁS MÓDSZERTANA

Kutatásomban a kivágás, kontextusból kiragadás erejét szeretném szemléltetni. A kivágás alatt jelen esetben azon újságírói gyakorlatot értem, amely az eredeti hír megvágásával, dekontextualizálásával átkeretezi az eredeti tartalmat annak érdekében, hogy az olvasók az adott hírt a médium elvárásai szerint értelmezzék. Ennek bemutatására Márki-Zay Péter a 2022-es magyarországi országgyűlési választásokon az Egységben Magyarországért (ismertebb nevén ellenzéki összefogás) nevű politikai szövetség miniszterelnök-jelöltjének beszédeit fogom felhasználni. Ezekkel a példákkal szeretném szemléltetni, hogy egy adott beszédből a különböző internetes hírportálok milyen cikkeket közöltek, azokkal pedig miként próbálták meg formálni a közönség véleményét.

Összehasonlító tartalomelemzést fogok alkalmazni: kormányközelinek és kormányellenesnek titulált online hírportálok híreit fogom elemezni, és összevetem ezeket az ellenzéki miniszterelnök-jelölti beszédekről készült eredeti, vágatlan felvételekből idézett részletekkel. A kutatásom során az Origo, az Index, a Népszava és a Portfolio internetes cikkeit vetettem össze Márki-Zay azon beszédeivel, amelyekből a cikkek születtek. Az elemzett minta hét darab cikkből és szintén hét darab videofelvételből áll. Vizsgáltam egyaránt a rezsicsökkentésről szóló híreket, az egészségüggyel kapcsolatos információkat is.

A rezsicsökkentés témáját azért választottam, mert nagyon sokszor találkoztam ezzel a topikkal a kampányidőszak alatt, illetve napjainkban is igen aktuális témának számít. Az egészségügy esetében pedig számtalan szövegkontextusból kiemelt részletekből álló cikket találtam, amelyek tökéletesen mutatták be a kiragadás erejét a gyakorlatban.

Kutatásomban holisztikus szemléletet alkalmazok, így a kutatás szempontjából olyan releváns témákat is érintek, mint a szakmai etikai kódexek szerepe a hírközlésben, a hírfaktorok és a hírgyártás kapcsolata, és az újságírói objektivitás lehetőségei. Dolgozatomban előbb ismertetem a főbb elméleti megközelítéseket, majd az általam összegyűjtött hírek elemzése következik, amely során előbb bemutatom az eredeti Márki-Zay beszédeket, majd az egyes hírportálok ezekről a beszédekről készült cikkeinek releváns részleteit, végül összehasonlítom a beszédeket a cikkben megjelent beszéd-részletekkel, végezetül összegzem a kutatási eredményeimet.

2. MI SZÁMÍT HÍRNEK?

A média „talán nem képes megmondani az embereknek, hogy mit gondoljanak, de elképesztő sikerrel jelöli ki nekik, hogy miről gondolkozzanak” (Myat. 2010, 1-11). Myat Kornél idézete a késő-modern médiakörnyezetre vonatkoztatja a Maxwell McCombs és Donald Shaw 1972-es napirendelméletének alapvetését, és a jelenkor médiájának nagy hatására is utal. A hírgyártás során a médiumok egyenesen és nyíltan nem fogják közölni velünk, hogy mit és hogyan kell látnunk, azonban a folyamatos befolyásolás és a tények egy oldalról való megvilágítása, illetve a különféle vélemények és az egymással versengő nézőpontok bemutatásának hiánya egy idő után könnyen eredményezhet az olvasóban beszűkült gondolkodásmódot.

Ahogy azt már a bevezetésben is említettem, a média akarva és akaratlanul valamilyen szűrőn keresztül, egy választott keretezés mentén juttatja el hozzánk a híreket. Értelemszerűen a hírműsoroktól elvárjuk, hogy objektíven tárják elénk a valóságot, de vajon ez kivitelezhető?

Az objektivitást Frost (2000: 158) úgy fogalmazta meg, hogy az újságíró munkája során nem befolyásolják személyes, szubjektív nézetei vagy érzései. Az újságírónak törekednie kell arra, hogy tárgyyszerűen, semlegesen, elköteleződés mentesen adja át az információkat. Azonban ez a fajta tárgyilagosság és elhatárolódás tökéletesen nem kivitelezhető, hiszen a híreket minden esetben befolyásolja az újságírók látásmódja. (Bajomi-Lázár 2002)

Vannak olyan esetek, amelyekben az objektivitás nem csupán az újságíró szűrője miatt dől meg. Michael Kunczik (2001: 14) szerint bizonyos esetben az objektivitásnak meg kell dőlnie. Ilyen eshetőség például: „mikor sérülnek az emberi jogok, az újságírónak a következményektől függetlenül az abszolút értékű etikusság jegyében kell cselekednie. Az emberi jogok megsértése esetén egyértelműen az igazságosság védelme az újságíró kötelessége”. Hazánkban szintén amennyiben sérülnek az alapvető emberi és demokratikus jogok, az újságírók nem maradhatnak semlegesek (Fletcher & Pallai 2000: 43). Tehát megállapíthatjuk, hogy az objektivitás kérdése igencsak vitatott, hiszen bizonyos esetekben szabályok mondják ki, hogy a pártatlanságot figyelmen kívül kell hagyni. Ebből és a szűrők használatából következtethetünk arra, hogy igazi újságírói objektivitás igazából nem is létezik. (Bajomi 2002)

A híradók fő feladata, hogy olyan információkkal lássák el az állampolgárokat a társadalmi, politikai, gazdasági életben, amelyek alapján tájékozódni tudnak a világban” (Jenei,

2001). Tehát szerepük az emberek életében nem más, mint olyan ismeretekkel ellátni a polgárokat, amelyek segítségével hitelesen megismerhetik a nagyvilág eseményeit, történeteit.

Talán már mindenki szembesült azzal a szituációval, hogy egy olyan csatornát sem talál, amely kizárólagosan a közügyekkel foglalkozna, olyat pedig végképp nem, amely ezt politikai hovatartozástól függetlenül tenné. A különböző médiumok, legyen az egy újságírói szerkesztőség, egy online hírportál, egy rádió- vagy egy televíziócsatorna, fenntartásához szükséges bevételt termelni, illetve fontos tényező a hírközlésben, hogy az emberek gyakran a lesújtó hírek helyett a szórakozásra vágnak, a médiát elsődlegesen nem tájékozódásra, hanem feszültségevezetésre, felhőtlen időtöltésre használják (Császi, 2002). Így amellet, hogy a valóságshowk és a különböző szórakoztató műsorok kitöltik a műsoridő nagy részét még a közszolgálati híradók is egyre jobban telítődnek az emberek szenzációigényét kielégítő, sokszor eltúlzott jelentőségű hírekkel.

Emellet a hírek olvasása egyfajta médiarítus is (Carey 1989), mert rendszeresen ismétlődik, a nézők kollektív szokása, amely bizonyosságot tud teremteni azzal, hogy híradó mindig adott időpontban jelentkezik, amelyben jól ismert hírolvasókat láthatunk, továbbá a hírek formai elemei is viszonylag állandóak, gyakran csak a tartalom változik (Andok 2013: 24–25). Továbbá a hírek mindig eligazítást adnak azzal, hogy megmutatják a nézőnek az adott társadalom szabályait és értékrendjét, illetve az ezen szabályok megsértésével járó következményeket, büntetéseket.

2.1. A hírek fajtái

Amikor hírgyártásról beszélünk fontos tisztázni, hogy mi számít hírnek. Ezennel már el is érkeztünk első kutatási kérdésem megválaszolásához. Ebben a témában kulcsfontosságú megemlíteni az úgynevezett „kemény” vagy kopogós híreket (hard news) (Jenei, 2001). Ezek nélkül nem is beszélhetünk híradóról, mivel ezek minden esetben a legaktuálisabb hírek, pontosabban maximum 24 órás időtartamot fedhetnek le. Beszélhetünk előre megtervezett és hirtelen befutó hírről is, de a legfontosabb az, hogy aktualitásuk rendkívül rövid.

Erre tökéletes példaként szolgál, hogy a brit királyi családban egy esküvő időpontját már jóval előre tudjuk, tehát fel lehet készülni az eseményre hírgyártás szempontjából, azonban aktualitást csak azon a napon fog szerezni, amikor az esemény történik.

Ezzel szemben pedig ott állnak a hirtelen befutó, szenzációs hírek, amelyekre az előző példammal élve már felkapjuk a fejünket. Lehet ez akár természeti katasztrófa vagy akár egy celebritás, ismert ember halála, de mindenképpen magas hírértékkel fog bírni az információ. A hírérték fogalma pedig igen tág.

2.2. A hírérték

Hírértékkel nem csupán a híradóban közölt információk rendelkeznek, bármilyen szövegben találhatunk olyan részletet, amely rendelkezik hírértékkel. Fontos megemlíteni azt is, hogy nemcsak a tartalmi jegyeknek, hanem a hírek megfogalmazásának is lehet hírértéke (Aczél, 2007, 37). Tehát megállapíthatjuk, hogy a stilisztika is lehet egy olyan szűrő, amely fontos szerepet tölt be a hírérték vizsgálatakor. Egy szövegnek akkor van hírértéke, amikor az:

- több emberre tesz benyomást, tömegekre gyakorol hatást
- aktuális
- az emberek által ismert, híresnek titulált személyről vagy szervezetről szól
- konfliktust vagy esetlegesen nézeteltérést mutat be
- különös érzéssel tölt el
- kapcsolatba hozható egy sokak által ismert témával
- (Aczél, 2007, 37)

A brit királyi család példájánál maradva II. Erzsébet királynő halála pont ilyen erős hírértékkel rendelkező történésnek számított 2022-ben. Halálának híre sok embert érintett váratlanul, sokakból váltott ki érzelmeket. Hirtelen történt és az eseményekről többen élő tudósításban számoltak be, tehát aktuális, magas hírértékű esemény volt. A temetésével kapcsolatos információk kíváncsiságot, míg halálának híre sokakból gyászt és szomorúságot váltott ki. Láthatjuk, hogy ez az esemény a fentiek közül sok szempontnak felel meg és mivel nagy hírértékkel rendelkezik, hatalmas médiavisszhangot is kapott.

Azt ugyan már tudjuk, hogy mi tesz egy hírt alkalmassá arra, hogy adásba kerüljön, de felmerül a kérdés, mely információk rendelkeznek hírérdeemességgel? Jenei Ágnes úgy fogalmaz, hogy „hír az, amiből az újságírók hírt csinálnak. Annak eldöntése, hogy miből lehet hír, mindig gyakorlati megfontolások alapján, a rendelkezésre álló idő, a felhasználható eszközök, valamint a humán erőforrás igénybevehetőségének tekintetbevételével történik”.

Ez az idézet is rávilágít arra, hogy az válik hírré, amelyet az újságírók és szerkesztők azzá akarnak tenni. Bár a szelektálás nem egyetlen lépése a hírek kiválasztásának, hiszen az információgyűjtéstől, az interjúalanyok kiválasztásán át a kész már leadott adás végéig részét képezi a különböző munkafázisoknak. Ez a tény pedig rávilágít arra is, hogy több ember meglátása befolyásolja azt, hogy a munkafolyamatok végén milyen szűrőkön keresztül találkozhatnak a nézők a hírekkel. Sajnos a tény, hogy ennyi ember kezén megy keresztül egy információ akaratlan torzítást (Golding & Eliott, 1979) is eredményez és ezáltal már kijelenthetjük, hogy a szerkesztők döntenek el, hogy mi is az általunk a televízióból ismert valóság.

2.3. A fontosság és az érdekesség kérdése

A híreket meg kell feleltetni egy tartalmi követelményrendszernek is. Ezen szelekció két szempontot követ: a fontosságot és az érdekességet. A fontosságot már említettem a kopogós hírek kapcsán, hiszen azok gyakran egy napon belül elvesztik relevanciájukat. A hírek fontossági sorrendjének első helyeit olyan témák foglalják el, mint a politika, az ország gazdasági helyzete és a közügyek.

A külföldi híreknél pedig a közös kapcsolódás megtalálása a cél, hiszen a magyar embereket nem feltétlenül érdekli például Spanyolország politikai helyzete, amennyiben az nincs kihatással a saját életükre. Ezzel ellentétben a jelenlegi orosz – ukrán helyzet aktuális és fontos témának számít, hiszen egy közelünkben zajló háborús helyzetről beszélünk, amely az Magyarország gazdaságára és biztonságára is fenyegető hatással bír.

Fontos azt is megemlíteni, hogy „egy esemény akkor is „jó» hírnek minősül, ha tartalmi szempontból lehetséges kimenetele vagy következménye negatív előjelű (»bad news is good news«)» (Jenei 2001). Ezek közé sorolhatjuk a halálhíreket, a természeti katasztrófákat vagy egy ország gazdasági összeomlását (Boorstin, 1961/1992, 23). Ezeknek senki nem örül, de hírgyártás szempontjából a hard news tökéletes mintapéldájaként szolgálnak. A másik már felvetett szempont az érdekesség kérdése. Ezzel pedig visszacsatolnék a könnyű hírek világához, amelyek elnevezése is megmutatja, hogy könnyedén fogyasztható információkról beszélünk. Ezek színesebbé, érdekesebbé teszik az adást és gond nélkül kitöltik a műsoridőt.

A már előre megtervezett hard news-ok bemutatását hosszas előkészületek előzik meg. Sok esetben a témával kapcsolatban szakértőket kérdeznek meg vagy a témához releváns

személyekkel készítenek interjút. Ezzel szemben a hirtelen befutó hírek tudósítása már nagymértékben függ attól, hogy az adott szerkesztőség mekkora erőforrásokkal rendelkezik. Sok kisebb stáb nem teheti meg, hogy az utolsó pillanatban a műsor kezdete előtt kivonuljon a helyszínre és pontos tudósítást adjon. A külföldi helyszínről folyó tudósítás finanszírozása pedig még ennél is nagyobb kihívást tud jelenteni sok csatorna számára.

Azonban nem az erőforrások hiánya lehet az egyetlen ok arra, hogy a hírekről nem kapunk megfelelő minőségű beszámolót. Abban az esetben, ha egy nagy hírértékű hír adás közben érkezik, bármilyen anyagi háttérrel, munkaerővel és technikai apparátussal rendelkezik egy csatorna lehetetlen a helyszíni tudósítást kivitelezni. Ilyen esetekben dönthet úgy a főszerkesztő, hogy az archívumból merítve képi montázsokat állítanak össze és mutatnak be egy hír felolvasása közben.

Felmerül a kérdés, hogy mégis mi történik abban az esetben, amikor nem történik a világban vagy a szűkebb környezetben közlésre alkalmas esemény vagy nem számolhatunk semmilyen nagyobb horderejű hírrel, hiszen nem minden nap söpör végig tornádó egy országon. Ilyenkor az újságírók gyakran olyan eszközökhöz folyamodnak, mint a már ismert tények aktualizálása. Legyen szó tudományos hírek újbóli feldolgozásáról, de jó példa erre a Magyarországon mélyszegénységben élő gyermekek bemutatása is, amely azért érdekes, mert újra és újra előkerülő téma a magyar médiában.

Ugyan tisztában vagyunk azzal, hogy az ország számos területén élnek nyomorban és borzalmas életkörülmények között az emberek, mégis sokszor találkozunk a híradók elején azzal, hogy egy nehézsorsú család életét mutatják be pár percben. A rendszeres tévénézők számára nem újdonság, hogy élnek így emberek. Azonban mivel a szerkesztők gyakran élnek azzal a fogással, hogy hosszas bemutatást szánnak ennek a témának, és legtöbb esetben szívszorító interjúkkal is teletűzdelik ezt a blokkot, ezzel felnagyítják és újdonságként mutatják be a problémát, ami hatására úgy érezhetjük, hogy ekkora szegénységről mi még nem is hallottunk, mialatt ez egy régóta fennálló probléma.

A híradók nem csak kopogós híreket tartalmaznak, hiszen azok még a generált hírekkel együtt sem tudnák minden nap kitölteni a műsoridőt. Ilyenkor kerülnek előtérbe a soft news-ok, a könnyed hírek, melyek témakörei jellemzően az ismert emberekről, celebritásokról, sportolókról szóló tudósítások vagy a tudományos-ismeretterjesztő riportok. Hírszegény időszakban kapnak reflektorfényt a médiabotrányok vagy az álesemények is (Császi 2002, Boorstin, 1961/1992). A könnyű hírek több szempontból is hasznosak. Elsősorban mivel nem

aktuálisak bármikor lecserélhetők abban az esetben, ha valami szenzációs hír történne akár az adásidő alatt vagy az ellenkező esetben, ha végül egy megtervezett tudósítás valamilyen okból meghiúsulna akkor a kimaradt részt szintén pótolhatjuk egy soft news-al.

Azonban a könnyű hírek nem csak az idő kitöltésére alkalmazhatóak. Sok esetben oldják a katasztrófák és tragédiák által okozott feszültséget is – tipikus esete ennek a hírműsor legvégén bemutatott rövid riport egy új állatkerti jövevényről, vagy egy megdőlt világrekordról, esetleg egy érdekes természeti jelenségről

2.4. A hozzáférés kérdése

Amikor a napi aktuális híreket fogyasztjuk joggal támaszthatunk olyan elvárásokat, mint a hiteles forrásból történő tájékoztatás. Minél hivatalosabb egy forrás, annál hitelesebbnek könyvelünk el egy cikket. Annak érdekében pedig, hogy a szerkesztők időt spóroljanak, sokszor ugyanahhoz a hírforráshoz (szakértőhöz, szóvivőhöz) nyúlnak vissza, hiszen így megspórolják a hitelesítésre szánt időt.

Ahhoz, hogy valami „jó hírnek” számítson a fontosság és az érdekesség mellett elengedhetetlen szempont az is, hogy mennyire könnyen férünk hozzá egy adott anyaghoz. Mivel a hírek aktualitása percről-percre csökken fontos, hogy az információszerzés ne öleljen fel több órát, hiszen ebben az esetben a hír feldolgozásának további szakaszaira már alig jut idő. Ezért is alkalmazzák sokszor a hírszerzők a már ismert és többször használt hírforrásokat.

3. A HÍRMŰSOROK SZERKESZTÉSE

A hírszerkesztőknek és az újságíróknak nem a hírek gyűjtése és gyártása az egyetlen feladata. A beérkezett információt szükséges szelektálni, valamilyen módon csomagolni, vagyis eladhatóvá tenni és prezentálni is.

3.1. Az objektivitás igénye

A hírek sokfélék lehetnek. Beszélhetünk kihagyhatatlan, de akár „töltelék” hírekről is, viszont van bennük egy közös pont, amely nem más, mint hogy bármilyen is legyen a hír, a szerkesztők célja az, hogy az információt objektíven és kiegyensúlyozottan mutassák be. Ez pedig

„Tuchman (1972) szerint – meghatározott stratégiák alkalmazásával igyekeznek elérni. Az objektivitás (...) stratégiai rítus, pajzs, különböző eljárások (...) rutinos alkalmazása, amely megvédi a hírszerkesztőket az esetleges támadásoktól” (Tuchmant idézi Jenei, 2001).

Vagyis az objektivitás eléréséhez több út is vezet. Ilyen például az, hogy egy politikai eseménynél az ellenzék és a kormány nyilatkozatát is bemutatják, tehát két ellentétes vélemény is képviselni tudja magát. Azáltal, hogy több oldalról szólaltatunk meg a témában jártas személyeket megadjuk azt a lehetőséget az emberek számára, hogy az ellentétes véleményekből megszerzett információkat befogadják, feldolgozzák, majd ezt követően saját véleményét formálják.

Magától értetődő, hogy ez lenne az ideális felállás, de az objektivitás már sokszor az információk begyűjtésénél is elvész. Minden szerkesztőség próbál a leghitelesebb forrásokhoz nyúlni, de nem minden esetben járnak sikerrel. A megszerzett információkat azonban gyakran már tényként közlik, ezzel is alátámasztva állításaikat. Tuchman szerint (1972) egy másik lényeges pont az objektivitás látszatának keltésében az, hogy „az újságírók–szerkesztők minden elhangzott véleményt szó szerint idéznek, vágnak be. Azonban az, hogy kiket szólaltatnak meg, és a sok megszólaltatott személy közül melyik véleményét teszik be a híryanagyba (...) előzetes és nem értéksemleges döntés kérdése.” Itt is megfigyelhetjük, hogy egyfajta manipuláció jön létre már az információ megszerzésénél is, tehát az objektivitás az első lépések között sérül.

3.2. A bemondó személye

A híradók nem kizárólagosan a hír gyűjtéséből, szerkesztéséből és csomagolásából, illetve annak objektív közléséből állnak. Fontos szereppel bír a bemondó személye is. Elsősorban a megjelenése mérvadó, hiszen egy ápoltság, határozott küllemű, elegáns megjelenésű férfi vagy nő a képernyőn olyan kollektív társadalmi kódokat tud előhívni, amely alapján a nézőkben az az érzet keletkezik hogy sokkal hitelesebben adják át az információt (Pratkanis & Aronson, 1992: 75), mint egy akár csinos, de kihívó vagy esetlegesen hanyag utcai viseletben megjelenő illető.

Ami pedig véleményem szerint szintén fontos szerepet kap a hír hitelességének alátámasztásában az, hogy a bemondó személyt milyen gyakorisággal látjuk a képernyőn.

Amikor az RTL híradójára gondolunk, szerintem a legtöbb embernek rögtön eszébe jut Erős Antónia és Szellő István neve, de ha a nevük nem is az arcuk biztosan dereng. Úgy

gondolom, hogy minél többször látjuk az adott bemondót, annál hitelesebbnek tekintjük az általa ismertetett információkat, hiszen a tények továbbításához már alapvetően az ő arcukat kapcsoljuk. Így amikor egy új bemondóval találjuk szembe magunkat lehetséges, hogy nem tartjuk egyenlő mértékben hitelesnek és fontosnak az általa ismertetett híreket.

Szellő István és Erős Antónia egyaránt az RTL brandjét képezik és biztos pontot, stabilitást nyújtanak a nézőnek, aminek hatására a nézők bizalommal fogadják a tőlük hallott információkat. Ezt a jelenséget Donald Horton és R.Richard Wohl (1956) paraszociális kapcsolatnak nevezte el. Pontosabban azt a jelenséget definiálták így, amikor egy tőlünk fizikailag és társadalmilag is távoli ismert személyről vagy egy kitalált karakterről úgy gondolkozunk és beszélünk, mintha az akár régi barátunk vagy ismerősünk lenne pusztán azért, mert gyakran látjuk őket a médiában, és azt érezzük, hogy amit mond azt csak nekünk szánja. A paraszociális kapcsolat hatására magunkhoz közelebbnek, és ezáltal hitelesebbnek tudjuk tartani a médiaszereplőket, a hírességeket és akár a hírolvasókat is.

3.3. Automatizált folyamatok

A hírszerkesztés tele van tűzdelve automatizált folyamatokkal, mivel, ha minden hírt egyesével kellene feldolgozni, a médium lemaradna a hírversenyben. Ezért fontos, hogy a csatornák tapasztalt szerkesztőkkel rendelkezzenek, akik könnyedén, nagyobb nehézségek nélkül megállapítják, hogy melyek azok a hírek, amiket a közönség elég érdekesnek fog találni, illetve az ő feladatuk az is, hogy felismerjék, hogy milyen híryanagból lehet és érdemes aznap hírt közölni. A hír szerkesztését megkönnyíti és felgyorsítja a hírek előzetes kategorizálása és bejáratott stratégiák, bevett módszerek alkalmazása.

Például egy megrázó hírt viszonylag szűk értelmezési keretben és vizuális tartalommal kiegészítve lehet közölni, ugyanígy egy szenzáció bemutatására se ismerünk többszáz lehetőséget, hiszen ezeknél nem a közlés módján, hanem a közlemény tartalmán van a hangsúly (mi történt, mikor és hol)

3.4. Technológiai változások

Az említett stratégiák és sémák kialakításában a technológiai forradalom kihagyhatatlan szerepet játszott. Amennyiben csak abba gondolunk bele, hogy több tíz évvel ezelőtt, ha hirtelen

értesülést kaptak egy szenzációról a technikai akadályok következtében már sokszor nem tudták a helyszínről tudósítani az eseményeket, máris látjuk, hogy a mai világban mennyivel könnyebb megoldani ezeket a problémákat. Egy a régieknél sokkal kisebb kamerával és egy apró mikroporttal rövid időn belül a helyszínre érnek és máris kezdetét veheti az élő tudósítás.

Amit ma internetnek nevezünk, eredetileg öt hálózat (ARPANET, NPL, RAND, Cyclades és a Merit Network) összeolvadásából keletkezett, azonban ez nem összekeverendő a sokak által ismert World Wide Webbel, azaz a világhálóval. A világhálón az információkat általában mindig ugyanazon a helyen, címen találjuk, ezzel szemben az interneten található adatok folyamatosan mozognak.

Tehát a gyors kapcsolódás és élő közvetítések alapjaként elsősorban az internet és a világháló megjelenése és fejlődése szolgál (Szűts, 2012). Az újításoknak köszönhetően felgyorsult a hírközlés és az információhoz való hozzáférés is könnyedebbé vált. Az információáramlás felgyorsulása számos jó tulajdonsága mellett, azonban olyan veszélyeket is tartogat, mint az álhírek tömeges elterjedése.

3.5. Hírverseny

A források minősége és a közönség igényeinek kielégítése mellett lényeges szerep jut a konkurenciával szembeni küzdelemnek is. Egyrészt a verseny következtében a résztvevő felek próbálják megelőzni egymást, másrészt a szereplők próbálnak előre felkészülni a konkurenciájuk jövőbeli terveire és igyekeznek olyan hírekről tudósítani, amelyekkel csak ők rendelkeznek. Végül, de nem utolsó sorban pedig folyamatosan nyomon követik azt, hogy vetélytársaik mivel is foglalatostkodnak az adott pillanatban (Gans, 1979).

Ahogy Gans írta, elsősorban versenyhelyzet alakul ki annak okán, hogy vajon ki képes a leghamarabb a legjobb minőségen tájékoztatást nyújtani egy felröppenő hírről. Itt a cél az, hogy a többi szerkesztőséget megelőzve tudósítsanak az új információkról, de fontos szempont az is, hogy a gyorsaság ne menjen a minőség rovására. Másrészt szem előtt tartják a vetélytársaik munkáját, tehát igyekeznek minden olyan hírről tájékoztatást nyújtani, amely esélyes arra, hogy esetlegesen más csatornák is leközlőjék. Ez a kialakult verseny pedig a színvonal emelkedéséhez vezet.

4.ÖNSZABÁLYOZÁS ÉS A SZAKMAI ETIKAI KÓDEXEK

Abban az esetben, ha az állam beleavatkozik a médiarendszerbe az könnyedén a sajtó autonómiájának csökkenését hozhatja magával, vagyis „minél erősebb a kormány, annál gyengébb a média” (Bajomi-Lázár 2017, 78). Ezért, illetve az újságírói szakma minőségbiztosításának érdekében az újságírók önszabályozást alkalmaznak, amelyet úgynevezett szakmai-etikai kódexekben rögzítenek, ezzel is megőrizve vagy esetenként visszanyerve a sajtó hitelességét.

Az önszabályozás egyfajta módszertani útmutatóként szolgál és különbséget tesz a jó és a rossz újságírás között azzal, hogy a kiegyensúlyozottságot, a semlegességet, a pártatlanságot és az objektivitást jelöli meg elvárásként (Bajomi-Lázár 2003). Emellett garantálja az újságíró méltányos viselkedését és társadalmi felelősségvállalását is. Egyebek mellett a politikai nyomás enyhítésére és a helyesen eljáró újságíró védelmére is szolgál, illetve a szakmai legitimáció mellett biztosítja az újságírószakma transzparenciáját is. Az önszabályozás eszközei közé sorolhatjuk a szakmai etikai kódexek létrehozását, az etikai bizottságok felállítását és az újságíróképzéseket is, illetve a témaválasztás szabadságát is, vagyis az, hogy „az újságíró megtagadhatja olyan cikkek megírását, amelyek ellenkeznek az akaratával és a lelkiismeretével” (Høyer & Lauk, 1995: 84). Az önszabályozás célja lehet az is, hogy megakadályozza az érzékeny információk kiszivárogtatását és azt, hogy a sajtó visszaéljen a hatalmával.

Az etikai kódexek világszerte jelen vannak és sok közös elemmel is rendelkeznek. Ilyen például, hogy az igaz tudósításra törekszenek, tehát céljuk, hogy a tényeket a lehető legkevesebb torzítás nélkül a lehető legtöbb emberhez eljuttassák. Fontos közös jellemzőjük az objektivitásra való törekvés is, tehát próbálnak minél inkább távol maradni a politikai és üzleti elitektől egyaránt. Céljaik közé tartozik az újságírók felelősségre vonhatóságának és elszámoltathatóságának biztosítása, illetve az összeférhetlenségi szabályok lefektetése és betartatása is (Bajomi-Lázár 2003).

Az etikai kódexek között a sok hasonlóság mellett különbségek is rejlenek. Ennek szemléltetésére két példát hoztam. Az egyik eset Angliában történt, ahol egy kisgyermek beszorult egy csatornába. A helyszínre érkező újságíró pedig lelocsolta vízzel, annak érdekében, hogy drámaibb képet kapjon. A brit Sajtótanács semmilyen szankcióval nem élhetett az újságíróval szemben, mivel szabadúszó volt. Ezzel ellentétben például Olaszországban az

újságírás szakmai szervezetben való regisztrációhoz van kötve, így, ha egy újságíró megszegi az etikai normákat, egyetlen médiumnak sem dolgozhat és könnyedén felelősségre vonható.

A Magyar Újságírók Országos Szövetségének 2011-es etikai kódexe pedig négy alapelvet követ és tart szem előtt:

- a tisztességet,
- a függetlenséget,
- a megbízhatóságot és
- az érzékenységet

5.A KUTATÁSI EREDMÉNYEK: A HÍREK ELEMZÉSE

A kutatás következő részében Márki-Zay Péter beszédeit és az említett online hírporálok (Origo, Index, Portfolio, Magyar Nemzet) cikkeit fogom összehasonlítani és elemezni. Először ismertetem az általam kiválasztott témákhoz, vagyis a rezsicsökkentéshez és az egészségügyhöz kapcsolódó beszédek részleteit, majd bemutatom az ezekből készült cikkek tartalmát, ezt követően pedig bemutatom, hogy az eredeti beszédekhez képest milyen dekontextualizálás történt.

5.1.Rezsicsökkentés

5.1.1. Az eredeti Márki-Zay Péter-beszédek

Márki-Zay a Mindenki Magyarországa Mozgalom elnökekeként „Írjunk történelmet” címmel 2020 október 19-én a konzervatív értelmiségiek Gellért Szállóban tartott rendezvényén beszédet tartott. A beszédében hosszasan fejti ki gondolatait különböző témákban azzal kapcsolatban, hogy mit gondol az akkori magyarországi helyzetről. Ezek között nagy szerepet kapott a rezsicsökkentés gondolata is, amellyel kapcsolatban kifejtette reformötleteit. Az ebből a beszédből felhasznált részleteket, aktívan használta a kormány a kampányidőszak alatt és ezáltal a rezsicsökkentés témájában Márki-Zay ezen a beszéde bír a legtöbb jelentőséggel.

„Valódi rezsicsökkentést el lehetne érni Magyarországon akkor, hogyha nem néphülyítéssel, adminisztratív módon ráterhelem a lakosságtól elvett, lakosság könnyítése érdekében onnan elvont díjakat ráterhelték az ipari fogyasztókra adó

formájában mindenkire, veszteségessé tették az egész iparágakat. (...) Micsoda ostobaság volt ez, annak idején így rezsit csökkenteni. Lehet rezsit csökkenteni, hogyne lehetne: kevesebb vizet kell használni, kevesebb áramot kell használni, kevesebbet gázt kell használni, át kell térni megújulókra. Persze, lehet rezsit csökkenteni, le kell szigetelni a házakat (...) megtérülő beruházás, a lakosnak megéri tehát csinálják ezt, erre kellene hangsúlyt helyezni (...). Lehet igazi rezsicsökkentést csinálni úgy, hogy az okos és a környezetet fogja védeni hosszútávon.”¹

A miniszterelnök-jelölt hivatalos Facebook oldalán 2019. március 18-ától található meg a „Heti élő” címen elhíresült élő Facebook bejelentkezéseit. Ezeket a videókat teljes hosszúságban elérhetővé tette a közönség számára –sokszor használja a „Heti élő bejelentkezés” és az „Élő beszámoló a hét eseményeiről” elnevezéseket is. A videók koncepciója pedig nem más, mint, az adott héten aktuálissá vált, sokat tárgyalt témákra való reagálás, és az ezen topikokkal kapcsolatos véleményének kifejtése, végezetül Márki-Zay minden adásban válaszol a nézőktől kapott kérdésekre.

A 2021. november 7-i bejelentkezésben, a „Válaszok kérdéseikre” szekcióban azon kérdésre, hogy: „Tud mondani egy igaz dolgot is, ami a Fidesz maga ellen irányuló kampányában benne van?” a következő módon válaszolt:

„Egy biztos, a rezsicsökkentésnek azt a formáját, amit Orbán Viktor kitalált, azt nem szeretnénk fönntartani. Azt az ostobaságot, hogy világpiaci árakat meg lehet állítani a határon, ezt mégegyszer mondom, egyszer már a kommunisták megcsinálták és tönkrement bele egy ország. Úgyhogy mi azt a formáját a rezsicsökkentésnek, amikor átkeresték a gazdag fideszeseknek a medencefűtésére használt gáz árát, annak a támogatását átkeresték az önkormányzatok adójára, a legszegényebbekre, hát ezt nem szeretnénk fönntartani, ebbe igaza van Orbán Viktornak.”²

Márki-Zay Péter a Facebook mellett a YouTube-on a Dr. Márki-Zay Péter nevű csatornán is aktívan jelen van. A választások alatt pedig elindított egy hat részből álló videó-sorozatot „Márki-Zay Péter: Hogy látom valójában?” címmel. Ezeken a felvételeken az általa „rágalmaknak” nevezett Fidesz által közölt állításokra reagál és ismerteti, hogy pontosan hogyan is látja az adott helyzetet, részletezi az említett témával kapcsolatos jövőbeli terveit és elmagyarázza mi igaz és mi hamis a személyével, tetteivel kapcsolatos hírek közül. Így tesz a 2021. december 3-án megjelent negyedik részben is, amelyben „Az okos rezsicsökkentés” címen fejti ki véleményét a témával kapcsolatban.

„Hogy hogyan fogja következő kormány csökkenteni a rezsit? Okosan és fenntarthatóan. Emellett pedig igazságosan is, akkor, hogyha mi azokról

¹ Márki-Zay Péter: Írjunk történelmet! - Milyen legyen a jövő Magyarországa?, YouTube, 2021. január 26.

² Márki-Zay Péter: Élő beszámoló a hét eseményeiről, YouTube, 2021. november 7.

gondoskodunk elsősorban, akik a legrászorultabbak. A Fidesszel szemben mi okosan fogunk rezsit csökkenteni. (...) Szemben a fideszes hazugságokkal, ami nekem is feljön minden nap az interneten, soha nem állítottam olyat, hogy én eltörölném a rezsicsökkentést. Mi okosan fogunk önöknek rezsit csökkenteni, szociális alapon fogjuk támogatni azokat, akiknek valóban szükséges az, hogy segítséget kapjanak a rezsikifizetésében. Jelen pillanatban például aki tűzfával fűt, arról a Fidesz egyáltalán nem gondoskodik. (...) Mi azt szeretnénk, az új kormány, olyan rezsicsökkentést szeretne adni az embereknek (...) hogy például napelemeket támogatott módon kapnának az emberek és rakhatnának a háztetőjükre és ezáltal saját maguknak megtermelhetnék az energiát. Vagy támogatjuk például a panelházak szigetelési programját, amit annak idején nagyon helyesen a kormány elindított, de aztán félbemaradt. Mert ott is hogyha kevesebb energiát használnak, akkor tényleges rezsicsökkentés van. És ez környezetbarát is.”³

5.1.2.A Magyar Nemzet cikke

Az eredeti beszédek ismertetését követően, most nézzük meg, hogy az egyes médiumok miként adtak hírt ezekről a megszólalásokról! Az első online újságcikket a Magyar Nemzet tette közzé 2022. április 1-jén "Márki-Zay és Gyurcsány a rezsicsökkentés ellen" címmel:

Több alkalommal támadta a rezsicsökkentést és a hatósági energiaárakat Márki-Zay Péter, a baloldal miniszterelnök-jelöltje. Később próbálta magyarázni a szavait, de mindig rossz döntésnek nevezte és a jelenlegi formájában megszüntetné a jelenlegi gyakorlatot. A Gyurcsány vezette baloldal győzelme esetén tehát eltörölnék azt a kedvezményt, amivel minden magyar család havonta átlagosan 32 ezer forintot tud megspórolni

„Micsoda ostobaság volt annak idején így rezsit csökkenteni. Lehet rezsit csökkenteni, hogyne lehetne: kevesebb vizet kell használni, kevesebb áramot kell használni, kevesebb gázt kell használni. Át kell térni megújulókra. Persze, lehet rezsit csökkenteni.”

Árakat emelnének, hogy az emberek kevesebbet tudjanak fűteni

Gyurcsány jelöltje a múlt év novemberében a Facebook-oldalán közzétett szokásos videós bejelentkezésében ismét megerősítette, hogy eltörölné a rezsicsökkentést. Konkrétan úgy fogalmazott:

„A rezsicsökkentésnek azt a formáját, amit Orbán Viktor kitalált, azt nem szeretnénk fönntartani.”⁴

Ahogy azt látjuk a Magyar Nemzetben megjelent cikk állítása szerint Márki-Zay el szeretné törölni a rezsicsökkentést, sőt mi több, az újságíró azt is kijelenti, hogy a miniszterelnök-jelölt árakat akar emelni azért, hogy az emberek kevesebbet tudjanak fűteni.

3 Márki-Zay Péter: Hogy látom valójában? - Negyedik rész: Az okos rezsicsökkentés, YouTube, 2021. december 3.

⁴ Márki-Zay és Gyurcsány a rezsicsökkentés ellen + videók, *Magyar Nemzet*, 2022. április 1.

Azonban az eredeti beszédet olvasva kiderül, hogy ez nem hangzott el benne. A cikk a kontextusból kiragadva az első kivágott idézetben csak azt mutatja be, hogy Márki-Zay szerint a rezsicsökkentés felesleges és szerinte elégséges megoldás lenne, ha a lakosság kevesebb vizet, áramot és gázt használna. Azonban, ha a Magyar Nemzet újságírója többet idézett volna a beszédből, az olvasók számára kiderült volna az is, hogy Márki-Zay szerint: *„Lehet igazi rezsicsökkentést csinálni úgy, hogy az okos és a környezetet fogja védeni hosszútávon.”*

Ez pedig ellentétben áll azzal, hogy ő el szeretné törölni a rezsicsökkentést vagy árakat szeretne emelni. A másik idézet, amelyet kiragadtak, azt üzeni az olvasóknak, hogy Márki-Zay nem szeretné fönntartani a rezsicsökkentést, ezzel azt sugallva nekik, hogy a családok számára megszorítások és drágulás fog következni. Ezzel ellentétben, ha a teljes beszámolót vizsgáljuk tisztán látjuk, hogy Márki-Zay mely részeit (pl.: a díjak adó formájában való ráterhelése az ipari fogyasztókra, a világpiaci árak megállítása) nem szeretné megtartani az „Orbán-féle” rezsicsökkentésnek

5.1.3. Az Origo cikke

A Magyar Nemzethez hasonló módon járt el az Origo hírportál is „Márki-Zay Péter programja, 6. rész: megszüntetné a rezsicsökkentést” címen 2022. január 1-jén megjelent közleményében. Ez a cikk még pontosabban mutatja be, hogy egy-egy mondat kivágása, miként tudja megváltoztatni és átértelmezni a kommunikátor eredeti szándékát:

Megszüntetné a rezsicsökkentést Márki-Zay Péter, erről többször beszélt. Kifejezetten károsnak tartja a családok életét rendkívül megkönnyítő segítséget. Különösen a nyugat-európai rezsipánik idején veszélyes a baloldali jelölt ötlete. A Mediaworks Hírcentrumának összefoglalójából kiderül, Márki-Zay Péter leginkább úgy csökkentené a rezsit, hogy arra kér mindenkit: télen kevesebbet fűtsenek. Márki-Zay programjának hatodik részét olvashatják.

Márki-Zay Péter ugyanakkor tudja, legalábbis tudni véli, hogyan kell rezsit csökkenteni valójában: fűtsenek kevesebbet az emberek – javasolta ezekben a hideg napokban. Egészen pontosan ezt mondta: »„Lehet rezsit csökkenteni, hogyne lehetne: kevesebb vizet kell használni, kevesebb áramot kell használni, kevesebb gázt kell használni.”“⁵

Talán ez az egyik legalkalmasabb példa arra, hogy lássuk mekkora befolyásoló ereje lehet a médiának azzal, hogy eldönti, hogy az eredeti információból mennyit oszt meg a közönséggel. A cikkben szereplő egyetlen szó szerinti idézet egy szintén szövegkontextusból kiragadott

5 Márki-Zay Péter programja, 6. rész: megszüntetné a rezsicsökkentést, Origo, 2022. január 1.

részlet. Amennyiben a teljes képet nézzük észre vehetjük, hogy a cikk állításaival ellentétben Márki-Zay a rezsicsökkentés mellett érvelt, csak más módon szeretné azt elérni (pl.: napelemek, panelprogram, szigetelések).

Ezzel szemben az Origo cikke állítja, hogy Márki-Zay megszüntetné a rezsicsökkentést, még annak ellenére is, hogy a politikus a beszédében tisztán kijelentette: *„Szemben a fideszes hazugságokkal, ami nekem is feljön minden nap az interneten, soha nem állítottam olyat, hogy én eltörölném a rezsicsökkentést.”* Érvelhetünk úgy, hogy kizárólag az Origóból tájékozódó olvasók egyéb információ és forráskritika hiányában könnyedén elhihették az újságíró – tényekkel ellentétes – állításait.

A következő mondatban megemlíti, hogy Márki-Zay károsnak tartja a családokat megsegítő rendelkezést. Azonban a politikus beszámolójában pontosan kiemeli, hogy nem a családok megsegítését, hanem a következőket tartja károsnak és szeretné megszüntetni: *„azt a formáját a rezsicsökkentésnek, amikor átterheltek a gazdag fideszeseknek a medencefűtésére használt gáz árát, annak a támogatását átterhelik az önök adójára, a legszegényebbekre, hát ezt nem szeretnénk fönntartani”*. Vagyis ebben a közleményben nem szerepel, hogy a politikus a rezsicsökkentés ötletét tartja károsnak.

Ezt követően a cikk azt állítja, hogy Márki-Zay szerint a spórolás legjobb módja, ha télen nem fűtenek az emberek. Ezzel ellentétben, mint az eredeti beszédben is olvasható, Márki-Zay több alternatív módját nevezi meg az „okos és környezetbarát” rezsicsökkentésnek. Ilyen például, hogy: *„napelemeket támogatott módon kapnának az emberek és rakhatnának a háztetőjükre és ezáltal saját maguknak megtermelhetnék az energiát. Vagy támogatjuk például a panelházak szigetelési programját (...) Mert ott is hogyha kevesebb energiát használnak, akkor tényleges rezsicsökkentés van.”* emellett a beszédben melyből kivágták az idézetet, megemlíti a szigetelést és a megújuló energiák használatát is.

A cikk címadását kifejezetten érdekesnek találom, mert összefüggést vélek felfedezni a Márki-Zay által közzétett YouTube videó-sorozat és az Origo által közölt cikk címe között. Az említett videó pontos címe a következő: „Márki-Zay Péter: Hogy látom valójában? – Negyedik rész: Az okos rezsicsökkentés” a cikk címe pedig így hangzik: „Márki-Zay Péter programja, 6. rész: megszüntetné a rezsicsökkentést”. A megnevezések igen hasonló csengésűek és annak okán, hogy a videó-sorozat a cikk megjelenése előtt több, mint egy hónappal indult útnak feltételezhetjük, hogy az Origo cikk-sorozata egyféle válaszlépés a politikus felvételeire.

Ezek a példák jól mutatják, hogy a miniszterelnök-jelölt nézetei támogatnak egy újszerű környezetbarát rezsicsökkentést, amely korszerűsítéssel érhető el. Azonban, ha ezekből a megszólalásokból kiragadunk bizonyos részeket, kiemelünk bizonyos mondatokat, míg ezzel egyidőben más mondatokra árnyékot vetünk, könnyedén mutathatjuk azt, hogy a politikus szerint rezsicsökkentés helyett csak kevesebbet kellene fürdeni és fűteni.

5.1.4.A Portfolio és az Index cikkei

A rezsicsökkentés témájában nem csak Márki-Zay Pétert negatív színben feltüntető cikkek jelentek meg, találunk az ellenkezőjére is példákat. A Portfolio 2022. január 7-én „Márki-Zay Péter: marad a rezsicsökkentés, de valódivá kell tenni”, az Index pedig szintén ezen a napon „Márki-Zay Péter: A rezsicsökkentés marad” címen jelentetett meg egy-egy cikket a témával kapcsolatban:

„A rezsicsökkentés marad”, de egyúttal valódi rezsicsökkentésre, hatékonyabb energiafelhasználásra van szükség, továbbá szociális elemeket lenne célszerű belevinni a lakossági energiaellátásba ⁶

A kormány kommunikációja szerint az ellenzék közös miniszterelnök-jelöltje eltörölné a rezsicsökkentést, és spórolás gyanánt inkább takarékoskodásra buzdítaná az embereket. Márki-Zay Péter egy, a Népszavának adott interjújában tisztázta a félreértéseket.

A rezsicsökkentés marad – jelentette ki az ellenzék közös miniszterelnök-jelöltje, megjegyezve, hogy ettől függetlenül változtatna a hazai energiapolitikán, a jelenlegi helyzettel ugyanis komoly problémái vannak.⁷

Ezekben a másik két hírportál eddig bemutatott cikkeivel szemben azt olvashatjuk, amit Márki-Zay ténylegesen kimondott a beszédei során. Az ellenpélda talán még az eddigiéknél is nagyobb kontrasztot mutat és megmutatja, hogy milyen könnyen lehet manipulálni bizonyos irányokba az embereket. Hiszen a kiindulási alapnak titulált megszólalások minden cikkben ugyanazok, de a megvilágítás, amibe helyezik őket már teljesen más fényben mutatják be a tényeket, ezzel könnyen megváltoztatva a közvéleményt.

6 Márki-Zay Péter: marad a rezsicsökkentés, de valódivá kell tenni, Portfolio, 2022. január 7.

7 Márki-Zay Péter: A rezsicsökkentés marad, Index, 2022. január 7.

5.2.Egészségügy

5.2.1.Az eredeti Márki-Zay Péter-beszédek

A rezsicsökkentés esetében a kormányközeli-médiumok csak egy-két rövid mondatot ragadtak ki, a szövegkontextusból. Az egészségügyről alkotott elferdített vagy igaz hírek azonban sokkal több beszédből és hosszabb szövegkontextusokból épülnek fel. Ennek eredményeként ebben a témában sokkal hosszabban fogom ismertetni az eredeti beszédeket, annak érdekében, hogy minél tisztább képet kapjunk Márki-Zay Péter egy-egy témában alkotott véleményéről.

2020. október 19-én Márki-Zay a már említett Gellért Szállóban a konzervatív értelmiségieknek tartott estjén a rezsicsökkentés mellett az egészségügy és ezen belül a piacósítás témáját is érintette. Ebben a témában pedig a következő, igen lényeges kijelentéseket tette:

„Egy olyan szolgáltató, versenypiaci egészségügyet kell felépíteni, ami egy egy-biztosítós modellben is teret ad a magánszolgáltatóknak. Nem ördögtől való gondolat, bár tudom, hogy a napidíj és a vizitdíj népszavazása óta Orbánéknál tabu bármiféle piacósítás. Nagy hiba. Ugyanis Magyarországon az az egy része működik jól az egészségügynek, amit a kilencvenes években úgymond versenyalapra helyeztek, ez a háziorvosi szolgálat.”⁸

2021. június 14-én a miniszterelnök-jelölttel Vona Gábor, a Jobbik volt elnöke készített interjút. A közel másfél órás felvétel Vona Gábor Youtube csatornáján "A rendszerváltás egy forradalom kell hogy legyen" címen található meg. Pilvax-estek nevezetű sorozatának ezen részében a volt elnök és Márki-Zay érinti az oktatás, a magyar gazdaságpolitika és média témája mellett az egészségügy topikját is. A politikus 18 percen keresztül bírálja a magyar egészségügyi helyzetet és fogalmazza meg véleményét, illetve jövőbeli terveit ezzel a témával kapcsolatban. Azon részleteket gyűjtöttem ki, amelyekből vagy kiragadtak részeket a szövegkörnyezet ismertetését elhanyagolva, vagy cáfolják a cikkekben megjelent alátámasztatlan állításokat. Egyaránt említi az egészségügyi biztosítás mellett és ellen szóló érveket, ismerteti a vizitdíjjal kapcsolatban megfogalmazott véleményét, és az hazai egészségügyi ellátás kritikus részeit is kiemeli.

„Magyarország az az ország az Európai Unióban, ahol a legtöbb hálnak meg egyébként megelőzhető, kezelhető, gyógyítható betegségekben tehát, és ezek között kiemelten szerepel persze a kórházi fertőzés. (...) Biztos, hogy pénz igényes a legtöbb magyar egészségügyben jelentkező probléma, úgyhogy, ha nem

8 Márki-Zay Péter: Írjunk történelmet! - Milyen legyen a jövő Magyarországa?, YouTube, 2021. január 26.

stadionokat építünk, hanem kórházakat az önmagában is egy jó jel (...), az is nagyon jó, hogy a fizetéseket megemelték. Én azt mondom, hogy még az egészségbiztosítás és a betegjogok képviselője gyerekcipőben van. (...) Most is óriási várólisták vannak, ott nyilván a létszám és az eszköz egyaránt hiányozhat. Ezekben kellene szerintem a leghamarabb lépni.”

„Ugye ott egy biztosítós rendszer van, az Egyesült Államokban is életem. Tehát mondjuk Kanadában, ahol egy olyan egészségügy van, amit én is szeretnék, ott nincs vizitdíj. Az Egyesült Államokban, ahol a világ legkiválóbb egészségügye működik, de finanszírozási és költség okokból nyilván nem tartom tökéletesnek vagy nem is tartom jónak, ott viszont például az én biztosításomba minden egyes orvosi vizit 20 dollárba került (...) De van egy borzasztó hátrányos tulajdonsága, hogy én is, amikor tudtam, hogy van egy kis panaszom, de most elmegyek ezért akkor fizetek 20 dollárt (...) és az ember inkább akkor halogatja nem csinálja meg és sokszor az idő az kritikus. Tehát ennek az egészségünkre nagyon káros oldala lehet. Én úgy látom, hogy a vizitdíj az inkább azt szolgálta, hogy a kórházaknak és az orvosoknak ugye a TB-vel való elszámolásában meglévő szabálytalanságokat, tisztességtelenségeket, azokat kiszűrte és ezt meg lehet oldani vizitdíj nélkül is”

„A szomorú igazság az, hogy minden üzlet. Álszentség lenne azt mondani, hogy az egészségügy nem üzlet, őszintén szólva én nyugodtabb vagyok, ha az egészségügyi üzlet, mint hogyha nem üzlet, mert ahol nem üzlet ott tönkrementek. Afrikában találták azt, hogy azok a rendszerek, ahol ingyenes egészségügy volt ott borzasztó rossz állapotok voltak, haltak meg az emberek és a többi, ahol fizetős egészségügyet vezettek be ott viszont jól működött. Tehát hogy olyan nincs, hogy ingyenes egészségügy akkor, amikor például hálapénzzel fizetnek az emberek. Nincs ingyenes egészségügy, ez egy illúzió. A modell, amit én ideálisnak látok, az egy egybiztosítós, versengő egészségügyi modell, (...) Az elmúlt 8 évben felmerült egy több-biztosítós modell azt hiszem, az SZDSZ propagálta nagyon, csak az Egyesült Államokban működik borzasztó következményekkel, a kulturált világba nem. Ugye Kanadában amikor életem ott éppen próbálták az egészségügyet megreformálni-állandó téma- és a holland-francia modellt igyekeztek másolni, na az egy egybiztosítós, versengő modell. Én azt gondolom, hogy nem véletlen ezt választották, ez az egyik legkorszerűbb és leghatékonyabb modell.”

„Az egybiztosítós ugye azt jelenti, hogy mi ügyfelek úgy mond, tehát a beteg az nem válogathat biztosítást, így viszont nem lehet kimazsolázni a gazdag és a szegény ügyfeleket sem. Tehát nem lesz egy olyan biztosító, aki a tehető, nagy befizető ügyfeleket kimazsolázza és nagy haszonnal nekik extra szolgáltatásokat nyújt és a szegény szerencsétlen emberek, hajléktalanok, munkanélküliek, közmunkán lévők meg ott maradnak az államra hatalmas veszteséggel együtt. Tehát egyetlen egy kassza van, amiben a szolidaritás az egy alapelem, tehát természetes, hogy mondjuk most is többet fizetnek ugye a gazdagok és szegények kevesebbet, de ettől még az a rendszer ugyanazt a szolgáltatást nyújtja mindenkinek. „

„A versengésben az a lényeg, hogy kellenek a magán-szolgáltatók. A legjobban működő területek szerintem azok, ahol egyébként vannak is. A dialízis ilyen például, ahol magán-szolgáltató a TB által biztosított forrásból, még a saját használatával együtt is olyan szolgáltatást nyújt, hogy nem kell hálapénzt fizetni, elégedettek az ügyfelek, meg vannak fizetve az orvosok. Ha ezt a modellt tudnánk minél szélesebb körben kiterjeszteni az engem legalábbis megnyugtana és

legfőképpen ott megvannak a kapacitások is, ott nincsenek hosszú várólisták. Tehát ezt a fajta versenyt és gazdasági szemléletet, ezt kellene biztosítani minél jobban.”

„Vásárhelyen is lesz gipszelés, ezt tudom vállalni és Makón is lesz szülészet!”⁹

Márki-Zay az előválasztást követően 2021. november 23-án Gárdonyban vett részt egy több mint kétórás beszélgetésen, ahol rengeteg más téma mellett szintén szóba került az betegellátás és kitért a versengő, piaci körülmények közé helyezett egészségügyről alkotott ideájára is.

„Megint csak azt kell mondjam, hogy az állam sokszor tényleg rossz gazda, a piaci körülmények között működő cégek azok viszont bebizonyítják, hogy lehet jól működni”

„Amerikában is egyébként, amikor ott éltünk és a feleségem hetedik gyermekünket várta, akkor a képalkotó vizsgálatot például: röntgen, ultrahang, MRI egy külső cég csinálta, ez nem a kórház területén volt. Megmondták, hogy oda kell átmenni abba az épületbe (...) és odamentünk és nem volt várólista, azonnal meg tudták csinálni. Egy üzleti vállalkozó, ha kell akkor fűszoknyás lányok Mojito-t szolgálnak fel, hogyha valakinek a biztosítása vagy a saját pénztárcája azt is fedezi, de hogy normális szolgáltatást nyújtva, szinte azonnal tudnak időpontokat adni és nagyon gyorsan elvégzik ezt a vizsgálatot az garantált. És ez Magyarországon is működne, úgy ahogy elhangzott, mondtad, hogy a magánrendelőkben érdekes módon azonnal van időpont.”¹⁰

Márki-Zay Péter Facebook oldalán az élő videós bejelentkezések mellett számos más dokumentációt is találhatunk. Ilyen például az MZPercek elnevezésű sorozata, amelynek 2022.január 5-én megjelent, „Valójában ki privatizálná az egészségügyet?” címmel ellátott részének leírásában a politikus a következőképpen foglalja össze a felvétel tartalmát:

A Fidesz hamis vádjával ellentétben mi nem szeretnénk magánosítani az állami kórházakat. A fekvőbeteg- és járóbeteg-ellátás esetében óriási problémák vannak. (...) Mi azonban vissza akarjuk adni a járóbeteg-ellátást az önkormányzatoknak, az állami egészségügyet akarjuk fejleszteni, és nem Orbán grazi magánklinikás útjait szeretnénk biztosítani a magyar embereknek.¹¹

Az általam utoljára választott források egy 2022. január.20-án Kiszomboron tartott lakossági fórum keretein belül hangzottak el. Márki-Zay szintén rengeteg témát említett és ezek között is nagy hangsúlyt fektetett az általa megfelelőnek ítélt egészségügy bemutatására.

„A következő kormány a kórházakat is részben vissza akarja adni az önkormányzatoknak és itt külön kell venni a járóbetegellátást meg a

⁹ "A rendszerváltás egy forradalom kell hogy legyen" / Pilvax-estek Extra, YouTube, 2021. június 14.

¹⁰ Márki-Zay Péter Gárdonyban, YouTube, 2021. november 23.

¹¹ MZPercek - Valójában ki privatizálná az egészségügyet?, Facebook, 2022, január 8.

fekvőbetegellátást. Van olyan, egyrészt traumatológia, meg néhány más dolog. Minden is kéne, hogy legyen őszintén szólva. Ha valaki balesetet szenved Kiszomboron még az se mindegy feltétlen, hogy Makóra viszik vagy Szegedre viszik. Hogyha Makón van kórház, ha Makón van sürgősségi –nem én vagyok a szakember, azokra fogok hallgatni, akik megmondják-, de mindenesetre jó, ha van.”

„Szülészeti, a szülészeti az egy speciális ágazat, a feleségem sokáig foglalkozott vele, úgyhogy nagy rálátásom van és hét gyermek szülésénél magam is ott voltam. Nos, a szülészeti az nem betegség, vagyis a szülés az nem betegség, az normál esetben az egy teljesen egészséges folyamat. Ahhoz például, mint nagyon sok más beavatkozáshoz, éppenséggel orvos sem kell. Hogy egy szülésznő, ha megfelelően fel van készítve, egy holisztikus szülésznő az tökéletesen, biztonságosan le tud vezetni egy szülést és a többi. Milyen oka van annak, hogy ne legyen a makói kórházba szülészeti? Én nem látom azt. Tehát én azt szeretném mondani, hogy vannak bizonyos olyan egyszerű dolgok, járóbetegellátás feltétlenül, de még a sürgősségi dolgok is és őszintén szólva a szülészeti is egyfajta sürgősségi dolog - mert amikor szülni kell akkor szülni kell- és a traumatológia is ilyen. Tehát azokat minél közelebb kell vinni az emberekhez, amolyan területi lefedettség kell, hogy minden nagyon gyorsan kórházba juthasson. Ez még így is gond, Magyarországon ez még így is gond. „

„És vannak olyan speciális kezelések, amit Önök nem akarják, hogy Makóra vigyék Önöket. Az amerikaiak a szemműtékek bizonyos fajtájára (...) inkább az amerikai biztosító is azt mondja, hogy inkább menjen el, adok egy repülőjegyet, menjen el Indiába. Indiába népbetegség, az ottani orvosok naponta csinálnak százával ilyen műtéteket, nagy rutinjuk van, profin megcsinálják, olcsón. Az amerikaiak nem láttak ilyen betegséget évtizedek óta, most, ha ott kezd el babrálni a szikével valakinek a szemében azért, hogy hát most én nem emlékszem tíz éve nem csináltam ilyet, de megpróbáljuk, inkább menjen Indiába olyanhoz, ahol sokszor csinálják. Önöknek, hogyha egy profi speciális beavatkozásra van szüksége, oda kell menjenek, ahol azok az emberek és feltételek adottak, akik ezt meg tudják csinálni a legjobb módon. Én azt gondolom például, ha már szemészeti mondtam, a legtöbb szemészeti beavatkozás az nem egy sürgősségi beavatkozás, menjenek oda, ahol a profik vannak, menjen oda, ahol MRI van. Kiszomboron se kell kórház, a makói kórház, ami sürgős kezelje le -kell, hogy legyen Makón kórház- ami pedig olyan speciális, Önök is jobban járnak menjenek a klinikára Szegedre.”¹²

5.2.2. Az Origo cikkének elemzése

A rezsicsökkentés témájában az elemzés során először bemutatam a forrásokat, majd ezt követően a cikkeket ismertettem és végezetül összevettem az említett anyagokat. A következő forrás viszont igen hosszasan mutatja be, hogy az Origo újságírója hogyan értelmezi Márki-Zay Péter gondolatait az egészségüggyel kapcsolatban. Ennek okán kisebb részekre bontottam publikációt, hogy könnyebben tudjak visszautalni az eredeti beszédekre. Az Origo 2022. március

12 Márki-Zay Péter lakossági fóruma Kiszomboron, Youtube, 2021. december 15.

31-én közölte az alábbi cikket „Márki-Zay programja: fizetős egészségügy fűszoknyás lányokkal”, amiben az újságíró a politikus számos beszédét használja fel, hogy megállapításokat tegyen.

Fűszoknyás lányok, koktélok és indiai szemműtékek. A fennhéjázó ígéretek közül – és az otromba kijelentésekből – nincs hiány a baloldal jelöltjének esetében. Márki-Zay Péter beszédeiből nemcsak a furcsa ígéretek szembetűnőek, hanem az is, hogy a jelölt fizetős egészségügyet vezetne be megválasztása esetén.

Márki-Zay Péter visszatérne a 2010 előtti kormányzati szemlélethez az egészségügyben. A baloldal miniszterelnök-jelöltje már korábbi nyilatkozataiban egyértelművé tette, hogy az egészségügyet profitorientált cégek kezébe adná. Tavaly nyáron Vona Gábor egykori Jobbik-elnök készített interjút Márki-Zay Péterrel, aki így fogalmazott: – A szomorú igazság az, hogy minden üzlet. Álszentség lenne azt mondani, hogy az egészségügy nem üzlet. Őszintén szólva én nyugodtabb vagyok, ha az egészségügy üzlet, mint hogyha nem üzlet. Mert ahol nem üzlet, ott tönkrementek. Afrikában találták azt, hogy azok a rendszerek, ahol ingyenes egészségügy volt, ott borzasztó rossz állapotok voltak, haltak meg az emberek, és a többi. Ahol fizetős egészségügyet vezettek be ott viszont jól működött – mondta Gyurcsány jelöltje. Az egészségügy üzleti alapokra helyezésével már Gyurcsány Ferenc miniszterelnöksége idején is többször próbálkozott a baloldal, Márki-Zay Péter gyakorlatilag az akkor megbukott modellt akarja újra megvalósítani.¹³

Az Origo által megjelentetett cikk első bekezdésében már egy igen hosszú idézettel találkozunk, azonban ez sem mutatja meg pontosan, hogy a miniszterelnök-jelölt hogyan is vélekedik az egészségügy üzleti alapokra helyezéséről. *„Tehát, hogy olyan nincs, hogy ingyenes egészségügy akkor, amikor például hálapénzzel fizetnek az emberek. Nincs ingyenes egészségügy, ez egy illúzió. A modell, amit én ideálisnak látok, az egy egy-biztosítós, versengő egészségügyi modell”* Ebben az idézetben a miniszterelnök-jelölt elmondja, hogy az egészségügy jelenleg sem ingyenes, csak a különbség az, hogy jelenleg az adónkból és egyéb juttatásokból (hálapénz) fizetjük. Vona Gáborral folytatott beszédében azt bizonyosan kijelenti, hogy egy versengő egybiztosítós modellt szeretne bevezetni, de azt nem említi, hogy a már egyszer megbukott modellt szeretné újra elterjeszteni.

2021 novemberében Gárdonyban további részleteket osztott meg egészségügyi programjáról. Ekkor épp az Amerikai Egyesült Államokban működő rendszer előnyeit sorolta, amelyet saját példáján keresztül ismer és ami szerinte „Magyarországon is működne”. – Ha kell, akkor fűszoknyás lányok mojitót szolgálnak föl, hogyha valakinek a biztosítása vagy a saját pénztárcája azt is fedezi – mondta hallgatóságának Márki-Zay Péter. Hozzátette: „és ez Magyarországon is

¹³ Márki-Zay programja: fizetős egészségügy fűszoknyás lányokkal, Origo, 2022. március 31.

működni". Mint fogalmazott: „a magánrendelőkben érdekes módon azonnal van időpont”¹⁴

Ebben a cikkben itt érhető legjobban nyomon, hogy a szövegkontextusból milyen könnyedén lehet kiragadni egy-egy részletet, ezzel teljesen új értelmet adva az eredetileg elhangzott mondatoknak. A teljes „füszoknyás-lányokról” szóló mondat így hangzik: *„ha kell akkor füszoknyás lányok Mojito-t szolgálnak fel, hogyha valakinek a biztosítása vagy a saját pénztárcája azt is fedezi, de hogy normális szolgáltatást nyújtva, szinte azonnal tudnak időpontokat adni és nagyon gyorsan elvégzik ezt a vizsgálatot az garantált.”* tehát a mondat elején megemlíti, hogy az emberek az anyagi keretükhöz mérten akár speciális szolgáltatásokat is igényelhetnek, de a kijelentés lényegi része teljesen másról szól és ezt láthatóan le is vágják. A mondat második felében ugyanis arról beszél, hogy az amerikai egészségügy pozitív tulajdonsága az időpontfoglalás egyszerűsége és a vizsgálatok gyorsasága, nem pedig a különböző választható lehetőségek.

Ezt követően, pedig hozzáteszi, hogy: *„És ez Magyarországon is működne, úgy ahogy elhangzott, mondtad, hogy a magánrendelőkben érdekes módon azonnal van időpont.”*. A teljes beszédrészlet ismeretében látjuk, hogy Márki-Zay szerint nem az italoikat felszolgáló füszoknyás lányok koncepciója, hanem az ügymenet és a vizsgálatok gyorsasága működne Magyarországon is. Ezt pedig azzal magyarázza, hogy a magánszektorban jelenleg sincs hosszas várakozási idő, tehát hazánkban is bizonyítottan működőképes ez az elképzelés.

Az Origo cikkének első két paragrafusát olvasva látjuk, hogy az újságíró szerint Márki-Zay egy a már Gyurcsány idejében elbukott, füszoknyás lányokkal színesített megfizethetetlen egészségügyi rendszert szeretne létrehozni. Azonban a politikus többször is kijelenti, hogy hogyan is néznek ki pontosan az elképzelései. *„Tehát mondjuk Kanadában, ahol egy olyan egészségügy van, amit én is szeretnék, ott nincs vizitdíj. Az Egyesült Államokban, ahol a világ legkiválóbb egészségügye működik, de finanszírozási és költség okokból nyilván nem tartom tökéletesnek vagy nem is tartom jónak, ott viszont például az én biztosításomba minden egyes orvosi vizit 20 dollárba került”*. Teljesen pontos leírást ad arról, hogy véleménye szerint az Egyesült Államokban az egészségügyi rendszer rengeteg szempontból tökéletesen működik, de az anyagi szempontok szerint vizsgálva nem tartja megfelelőnek. Ehelyett a kanadai modellt szeretné hazánkban is bevezetni.

¹⁴ Márki-Zay programja: fizetős egészségügy füszoknyás lányokkal, Origo, 2022. március 31.

„Kanadában amikor életem ott éppen próbálták az egészségügyet megreformálni-állandó téma- és a holland-francia modellt igyekeztek másolni, na az egy egybiztosítós, versengő modell. Én azt gondolom, hogy nem véletlen ezt választották, ez az egyik legkorszerűbb és leghatékonyabb modell.” Ezen beszédében is megerősíti, hogy számára ez az egészségügyi modell a követendő példa és a későbbiekben el is magyarázza, hogy ez pontosan hogyan néz ki, mit szeretne átvenni és miért találja jónak ezt a felépítést. Azoknak pedig akik nem ismernék kifejti, hogy az egybiztosítós rendszer pontosan hogyan épül föl: *„Az egybiztosítós ugye azt jelenti, hogy mi ügyfelek úgymond, tehát a beteg az nem válogathat biztosítást, így viszont nem lehet kimazsolázni a gazdag és a szegény ügyfeleket sem. (...) Tehát egyetlen egy kassza van, amiben a szolidaritás az egy alapelem, tehát természetes, hogy mondjuk most is többet fizetnek ugye a gazdagok és szegények kevesebbet, de ettől még az a rendszer ugyanazt a szolgáltatást nyújtja mindenkinek. „Ezzel pedig ugyan a cikkben nem jelent meg, de sokak kételyeit és téves megítélését oszlathatta volna el szándékainak ilyen módon való definiálásával, ami egyértelműen távol áll a már említett „bukott modelltől”.*

Végezetül hozzáteszi azt is, hogy: *„A versengésben az a lényeg, hogy kellenek a magánszolgáltatók. A legjobban működő területek szerintem azok, ahol egyébként vannak is. A dialízis ilyen például, ahol magánszolgáltató a TB által biztosított forrásból, még a saját hasznával együtt is olyan szolgáltatást nyújt, hogy nem kell hálapénzt fizetni, elégedettek az ügyfelek, meg vannak fizetve az orvosok. Ha ezt a modellt tudnánk minél szélesebb körben kiterjeszteni az engem legalábbis megnyugtatna és legfőképpen ott megvannak a kapacitások is, ott nincsenek hosszú várólisták. Tehát ezt a fajta versenyt és gazdasági szemléletet, ezt kellene biztosítani minél jobban.”* Itt szintén egy már Magyarországon is tökéletesen működő részben gazdasági alapokra helyezett egészségügyi szektort mutat be. Illetve elmondja, hogy a megfelelő kapacitásokat, rövid várólistákat, a hálapénz megszűnését ezzel a gazdasági modellel lehetne a legegyszerűbben elérni.

Összességében láthatjuk, hogy az általa bemutatott egészségügyi modell, amit át szeretne venni igen messze áll a nem működő státusztól. A külföldi példák mellett, pedig több hazai hasonlatot is fel tudott hozni, hogy bizonyítsa elképzelésének validitását.

És nemcsak ezt: Márki-Zay támogatja a vizitdíj és a kórházi napidíj ötletét. – Nem ördögtől való gondolat, bár tudom, hogy a kórházi napidíj és a vizitdíj a népszavazás óta tabu. Mint ahogy bármiféle piacosítás. Nagy hiba – mondta a

baloldal jelöltje 2020 őszén a Gellért Szállóban elhangzott beszédében. A baloldali politikus azért a két eszközért – kórházi napidíj és vizitdíj – lelkesedik¹⁵

Ez egy másik jó példaként szolgál arra, hogy a pontos idézet, nem feltétlenül egyezik a teljes idézettel, hiszen egy igen lényeges rész itt is kivágás áldozata lett, hiszen az eredeti gondolat a következőképpen hangzott el: *„Egy olyan szolgáltató, versenypiaci egészségügyet kell felépíteni, ami egy egy-biztosítós modellben is teret ad a magánszolgáltatóknak. Nem ördögtől való gondolat, bár tudom, hogy a napidíj és a vizitdíj népszavazása óta Orbánéknál tabu bármiféle piacosítás. Nagy hiba. Ugyanis Magyarországon az az egy része működik jól az egészségügynek, amit a kilencvenes években úgymond versenyalapra helyeztek, ez a háziiorvosi szolgálat.”*

Pontosan látszik, hogy a politikus szerint nem az okozza a problémát, hogy a napidíj és a vizitdíj témája tabuként van kezelve, hanem az, hogy a piacosítás egészéről nem beszél a kormány. A levágott mondat pont abban segít, hogy lássuk a hangsúly a piacosításon van és nem a példaként szolgáló vizitdíjon, hiszen igazi példázatként a jól működő háziiorvosi szolgálatot hozza nem pedig a bukott rendszert.

Vona Gáborral készített interjújában pedig a következőképpen fogalmaz Márki-Zay Péter: *„Én úgy látom, hogy a vizitdíj az inkább azt szolgálta, hogy a kórházaknak és az orvosoknak ugye a TB-vel való elszámolásában meglévő szabálytalanságokat, tisztességtelenségeket, azokat kiszűrte és ezt meg lehet oldani vizitdíj nélkül is”* Ebben az idézetben látjuk, hogy az ő meglátásában azokat a problémákat, amiket a vizitdíj kiküszöbölt más megoldásokkal is helyre lehet hozni. Tehát több beszédében is említette, hogy a vizitdíj megléte szükségtelen, így az újságíró azon állítása, hogy a politikus ’lelkesedik’ a vizitdíj ötletéért teljesen alaptalan.

Gyurecsányéhoz hasonló az az elképzelés is, miszerint le kell építeni a vidéki egészségügyi intézményeket. – Igenis el kell fogadni, hogy sürgősségi, vagy éppen szülészeti ellátás ne legyen a vidéki városokban, vagy akár falvakban élők közelében – jelentette ki Márki-Zay tavalý ősszel. A baloldal miniszterelnök-jelöltje ezt annak kapcsán mondta, hogy támogatja az egészségügyi intézmények centralizálását, így kormányra kerülve számos vidéki településen építené le az egészségügyi ellátórendszer különböző elemeit.¹⁶

¹⁵ Márki-Zay programja: fizetős egészségügy fűszoknyás lányokkal, Origo, 2022. március 31.

¹⁶ Márki-Zay programja: fizetős egészségügy fűszoknyás lányokkal, Origo, 2022. március 31.

Az Origo újságírójának ezen állításait a politikus számos beszédében cáfolja. Az egyik YouTube videójában így nyilatkozik a témával kapcsolatban: „*Mi azonban vissza akarjuk adni a járóbeteg-ellátást az önkormányzatoknak, az állami egészségügyet akarjuk fejleszteni*”. Ezen mondata szemben áll azon kijelentéssel, hogy le szeretné építeni az egészségügyi ellátórendszert.

Kiszomboron tartott beszédéből a hírlap közleménye számos részletet emelt ki, de azon rész, hogy „*A következő kormány a kórházakat is részben vissza akarja adni az önkormányzatoknak és itt külön kell venni a járóbetegellátást meg a fekvőbetegellátást. Van olyan, egyrészt traumatológia, meg néhány más dolog. Minden is kéne, hogy legyen őszintén szólva. Ha valaki balesetet szenved Kiszomboron még az se mindegy feltétlen, hogy Makóra viszik vagy Szegedre viszik. Hogyha Makón van kórház, ha Makón van sürgősségi –nem én vagyok a szakember, azokra fogok hallgatni, akik megmondják-, de mindenesetre jó, ha van.*” nem szerepelt a kiemelt idézetek között. Ámbár ebben a részletben kifejezetten arra hívja fel a figyelmet, hogy szerinte fontos bizonyos részeket, de jobb esetben mindent elérhetővé tenni a vidéki kórházak számára is, amelyek a centralizált egészségügy nagyvárosi kórházaiban fellelhetők.

Ezen kijelentését pedig itt és korábbi és más nyilatkozataiban is azzal indokolja, hogy az idő számos esetben döntő tényező lehet egy egészségügyi ellátás esetében. A miniszterelnök-jelölt sokszor él a szülés példájával, hiszen maga is hét gyermek édesapja. Ennek következtében ugyanezen a fórumon a szülés témájára és a szülészeti osztályok kiterjesztésére is nagy hangsúlyt fektetett. „*Milyen oka van annak, hogy ne legyen a makói kórházba szülészet? Én nem látom azt. Tehát én azt szeretném mondani, hogy vannak bizonyos olyan egyszerű dolgok, járóbetegellátás feltétlenül, de még a sürgősségi dolgok is és őszintén szólva a szülészet is egyfajta sürgősségi dolog -mert amikor szülni kell akkor szülni kell- és a traumatológia is ilyen. Tehát azokat minél közelebb kell vinni az emberekhez, amolyan területi lefedettség kell, hogy minden nagyon gyorsan kórházba juthasson. Ez még így is gond, Magyarországon ez még így is gond.*” Ezen kijelentésével szintén cáfolja az újságíró állításait, hiszen hajszálpontosan azt írja le, hogy területi lefedettségre van szükség annak érdekében, hogy a sürgősségi folyamatokat minél gyorsabban és hatékonyabban tudják ellátni. Kitér kifejezetten arra is, hogy nem talál olyan ürügyet, ami indokolná, hogy Makón miért nem található szülészet.

Amennyiben ez a mennyiségű a cikkből kifelejtett nyilatkozat nem lett volna elég megfelelő, hogy bemutassa a politikus azon célját, hogy növelni szeretné a kórházak területi

lefedettségét és a vidéki intézetek osztályainak számát akkor az államférfi következő mondata önmagában megcáfolja azon állítást, hogy Márki-Zay leépítené a vidéki ellátórendszert: „*Vásárhelyen is lesz gipszelés, ezt tudom vállalni és Makón is lesz szüléset!*”

Amikor éppen nem magánosításról vagy a vidéki kórházak felszámolásáról beszél a baloldal jelöltje, akkor indiai szemműtékekkel kábítja hallgatóságát. – És vannak olyan speciális kezelések, amit önök nem akarják, hogy Makóra vigyék önöket. Az amerikaiak a szemműtékek bizonyos fajtájára, amit a zöld hályognak hasonlóan nagyon ritka szembetegségek, inkább az amerikai biztosító is azt mondja, hogy inkább menjen el, adok egy repülőjegyet, menjen el Indiába – minderről Márki-Zay Péter baloldali listavezető beszélt még 2021. december 15-én egy fórumon. Szerinte Indiában népbetegség, az ottani orvosok naponta csinálnak százas sávban ilyen műtéteket, nagy rutinjuk van, profin megcsinálják, olcsón.

– Az amerikaiak nem láttak ilyen betegséget évtizedek óta. Most, ha ott kezd el babrálni a szikével valakinek a szemébe azért, hogy hát most én nem emlékszem, tíz éve nem csináltam ilyet, de megpróbáljuk. Inkább menjen Indiába olyanhoz, ahol sokszor csinálja - tette hozzá.¹⁷

Az itt idézett részek ilyen formában hagyták el a politikus száját így itt nem történt kivágás. Azonban azon rész, amiben Márki-Zay elmondja, hogy miért is hozta példának Indiát és az ottani speciális szakértelmet innen is kimaradt: „*Önöknek, hogyha egy profi speciális beavatkozásra van szüksége, oda kell menjenek, ahol azok az emberek és feltételek adottak, akik ezt meg tudják csinálni a legjobb módon. Én azt gondolom például, ha már szemésetet mondtam, a legtöbb szemészeti beavatkozás az nem egy sürgősségi beavatkozás, menjenek oda, ahol a profik vannak, menjen oda, ahol MRI van.*”

5.2.3.A Magyar Nemzet cikkének elemzése

A következő cikket 2022. január 20-án a Magyar Nemzet hozta nyilvánosságra. Ebben sok az Origo cikkében már felhasznált részletet figyelhetünk meg. A publikációt „Márki-Zay Péter Indiába küldené szemműtetre a magyarokat” címen találhatjuk meg. A cím már önmagában ellentmondásos hiszen kiszombori beszédében a politikus egy amerikai példát hozott fel, olyan kijelentés sosem hagyta el a száját, hogy a magyarokat Indiába küldené, kizárólag az, hogy: „*Önöknek, hogyha egy profi speciális beavatkozásra van szüksége, oda kell menjenek, ahol azok az emberek és feltételek adottak, akik ezt meg tudják csinálni a legjobb módon.* Azonban lássuk is hogyan szól a teljes közlemény:

Az egészségügyi ellátórendszer magánosításáról szóló felvetése után újabb javaslattal állt elő a baloldali összefogás miniszterelnök-jelöltje. Márki-Zay Péter még tavaly év végén, a Kiszomboron tartott lakossági fórumon a helyi lakosoknak azt tanácsolta, hogy ha profi, speciális beavatkozásra, például szemműtetre van szükségük, azt ne Makón végeztessék el.:

¹⁷ Márki-Zay programja: fizetős egészségügy fűszoknyás lányokkal, Origo, 2022. március 31.

„A szemműtétek bizonyos fajtájára, mint a zöldhályog meg hasonló nagyon ritka szembetegségek, az amerikai biztosító is azt mondja, hogy inkább menjen el, adok egy repülőjegyet, menjen el Indiába. Indiában ez népbetegség, az ottani orvosok naponta százával csinálnak ilyen műtéteket, nagy rutinjuk van, profin megcsinálják, olcsón. Az amerikaiak nem láttak ilyen betegséget évtizedek óta. Na most, ha ott kezd el babrálni a szikével valakinek a szemében azért, hogy hát most én nem emlékszem, tíz éve nem csináltam ilyet, de megpróbáljuk... Inkább menjen Indiába olyanhoz, aki sokszor csinálja – fejtegette zavaros elképzeléseit a baloldali összefogás miniszterelnök-jelöltje. „

Márki-Zay Péter szerint tehát ha a kiszomboriaknak is egy profi speciális beavatkozásra van szükségük, oda menjenek, ahol a megfelelő szakemberek és feltételek is adottak.:

„– Én azt gondolom például – ha már szemészetet mondtam –, a legtöbb szemészeti beavatkozás az nem egy sürgősségi beavatkozás, menjenek oda, ahol a profik vannak, menjen oda, ahol MRI van – nyomatékosította Márki-Zay Péter. Véleménye szerint Kiszomboron sem kell kórház, ami sürgős eset, azt Makón lássák el, ami pedig speciális kezelést igényel, azzal inkább Szegedre menjenek.”¹⁸

Zavaros elképzelésnek nem nevezném, de a fentebb leírtak ebben az esetben pontosan, kivágás nélkül lettek idéztek az államférfitől. Tehát az első alkalommal a Magyar Nemzet is szövegkontextusból való kiragadás nélkül idézett.

Mindez azért is lényeges, mivel az elmúlt napokban derült ki, hogy Márki-Zay kórházakat zárna be, visszahozná a vizitdíjat és a kórházi napidíjat, és teljesen magánosítaná az egészségügyet, ahogyan azt a Gyurcsány–Bajnai-kormány szerette volna.¹⁹

Azonban az előbbi megállapításom ezzel meg is dőlt hiszen az ebben a bekezdésben az újságíró által tényként közölt információk sehol sem hangzottak el. Ahogyan már fentebb is említettem ennek az ellentétjét jelentette ki Márki-Zay, amikor következő nyilatkozatot tette: „Vannak bizonyos olyan egyszerű dolgok, járóbetegellátás feltétlenül, de még a sürgősségi dolgok is és őszintén szólva a szüléset is (...) traumatológia is ilyen. Tehát azokat minél közelebb kell vinni az emberekhez, amolyan területi lefedettség kell, hogy minden nagyon gyorsan kórházba juthasson. Ez még így is gond, Magyarországon ez még így is gond.” Ebben

18 Márki-Zay Péter Indiába küldené szemműtetre a magyarokat, Magyar Nemzet, 2022. január 20.

19 Márki-Zay Péter Indiába küldené szemműtetre a magyarokat, Magyar Nemzet, 2022. január 20.

az esetben egyértelműen arra hívja fel a figyelmet, hogy országosan nagyobb ellátottsági lefedettség kéne, de az sehol nem hangzik el, hogy a politikus kórházakat záratna be.

A vizitdíj kérdését pedig már szintén kielemeztem, hiszen sehol nem hangzik el olyan, hogy ezt a rendszert visszavezetné a miniszterelnök-jelölt. Összességében megállapíthatjuk, hogy ebben a cikkben sok pontos idézet volt, de így is megjelent az alátámasztás nélküli, megalapozatlan állítások sokasága.

5.2.4. Az Index cikkének elemzése

Az index erről a témáról „Márki-Zay Péter szerint vannak olyan területek az egészségügyben, ahol lehet centralizálni” címen 2021. szeptember 12-én csak egy igen rövid bejegyzésben foglalta össze a témával kapcsolatos információkat:

Márki-Zay Péter szerint vannak olyan területek, mint a járóbeteg-ellátás, ahol lehet centralizálni, és van a sürgősségi, elképzelhetetlen, hogy például Zalaegerszegen nincs traumatológia. Az egészségügyet szakmai áganként kell kezelni, elfogadhatatlan, hogy ne legyen szülészet Hódmezővásárhelyen, de egy szemműtetre be lehet utazni a városba.²⁰

Az itt leírtak egytől egyig mind alátámaszthatók a politikus beszédeinek, nyilatkozatainak egyes részeivel, tehát az index második alkalommal is csak releváns, hiteles információt közölt a témával kapcsolatban. Az utolsó hírportál pedig, amit a témában elemezni terveztem a Portfolio lenne, azonban az oldal nem közölt cikket ebben a témában vagy esetlegesen már eltávolították azt.

6. ÖSSZEGZÉS

Megállapíthatjuk, hogy a média a mindennapjaink szerves részét képezi, azonban teljes mértékben szabályozni nem lehet azt. Ahogyan láthattuk egy információ a hírkészítés számos fázisán megy keresztül, amíg mi hírként nem találkozunk vele akár a televízióban vagy egy újságban.

20 Márki-Zay Péter szerint vannak olyan területek az egészségügyben, ahol lehet centralizálni, Index, 2021. szeptember 12

A kutatásomhoz kapcsolódó főbb kérdéseket (napjainkban miből lesz hír, mely esemény rendelkezik hírértékkel, és mi alapján döntenek az újságírók egy-egy hír rangsorolásáról?) a szakirodalom szintézisének keresztül több oldalról vizsgáltam meg. A híradók fő feladatának és a hírek fő fajtáinak bemutatása mellett taglaltam a szakirodalom alapján a hírfaktorokat és a hírerdemesség témáját is. Rámutattam arra, hogy a nagy hírértékkel bíró híreket sokszor csak a szerkesztők generálják, hiszen azok a hírek jutnak tovább a híradóba, amelyek csillapítják a nézők szenzációéhségét.

Egyebek mellett kitértem a hírérték mellett a hírműsorok szerkesztésének menetére is, ami tartalmazza a hírek gyűjtését, gyártását, szelektálását, csomagolását és prezentálását is. A paraszociális kapcsolatok mellett utaltam a hírgyártásban sokszor használt automatikus folyamatokra is és megállapítottam, hogy a közönség igényeinek kielégítése mellett a konkurenciával folytatott verseny is lényeges szerepet játszik a hírek rangsorolásában.

Az újságírói objektivitással kapcsolatban megfogalmazódott, hogy nem is mondhatjuk, hogy létezik, hiszen bizonyos esetekben etikai kódexek szabályozzák, hogy mikor kell feladni a pártatlanságot és az elhatárolódást. Vagyis nem csak az újságírók sajátos fogalmazása torzíthatja el valamilyen szinten a híreket, hanem az objektivitás hiánya is. A szakmai etikai kódexek nagy hatással bírnak és a média gyakran él az önszabályozás eszközeivel is.

Kutatásom témája a kivágás, vagyis a szövegkontextusból történő kiemelés használata volt. A kutatás kiindulópontját adó személyes tapasztalatomat (vagyis azt, hogy a 2022-es magyarországi országgyűlési választások idején több alkalommal találkoztam ugyanarról a témáról szóló, ám egymásnak ellentmondó tartalmú online hírekkel a médiában) konkrét esetek elemzésén keresztül próbáltam megvizsgálni, s arra a kérdésre kerestem választ, hogy milyen hírszerkesztési munka állhat a megfigyelt disszonancia mögött. Ehhez az ellenzéki miniszterelnök-jelölt, Márki-Zay Péter beszédeit vettem össze az ezekből készült online hírekkel.

Elemzésemben két fő témát jelöltem ki: a rezsicsökkentéssel és az egészségügy helyzetével kapcsolatos megszólalásokat, mert feltételezésem szerint ezek nagy nézői érdeklődésre adhattak számot, mert a mindennapi élet kérdései között is szerepeltek, illetve a választások hívószavai is voltak. Már az első példán, vagyis a rezsicsökkentéssel kapcsolatos beszédek átszerkesztésén keresztül világossá vált, hogy több alkalommal kapott teljesen más értelmet az eredeti szöveg: az újságírók a szövegkörnyezetből való kiragadást használták a Márki-Zay Péter állításainak átkeretezéséhez. Gyakori fogás volt a részükről a kiragadott

mondat előtti és az azt követő mondatok és tartalmi egységek – vélhetően szándékolt – elhagyása, ami eredményeként így a miniszterelnök-jelölt közleményei más jelentéssel bírtak, mint az eredeti beszédekben. Az általam bemutatott újságírói gyakorlatok rámutatnak az újságírók hírközlésben betöltött kapuőri szerepére. Továbbá arra, hogy a tudatos dekontextualizálás a kormányközeli sajtómunkatársak egyik médiamanipulációs eszköze volt ezekben az esettanulmányokban.

A kormányközeli híroldalak egyértelmű megszólalásokat, bár szó szerint, de nem pontosan idéztek és több alkalommal egymástól teljesen távol álló mondatokat helyeztek egymás mellé és ezzel más megvilágításba helyezték a tényeket. A dekontextualizálás mellett megfigyelhettük azt is, hogy többször az összevágott hírek után megalapozatlan állításokat tettek a cikkírók. Véleményem szerint ezek azért jöttek létre, mert az állítást megelőző részekben, a jól összevágott beszédek láttán az olvasók már a megalapozatlan kijelentéseket sem kérdőjelezték meg gondolván, hogy „Márki-Zay biztosan mondta ezt is”.

Összegezve a kutatási eredményeimet, ki merem jelenteni, hogy teljes és objektív képet még akkor sem kapunk a médiából, ha egyaránt tájékozódunk a kormányközelinek és kormányellenesnek nevezett oldalakról. Csakis egy esetben van lehetőségünk tiszta képet kapni egy adott témában, mégpedig úgy, ha az eredeti forrásokat nézzük, hallgatjuk meg vagy olvassuk el – jelen esetben ezt meg tudjuk tenni Márki-Zay YouTube csatornájának segítségével, de számos esetben az olvasónak nincsen erre módja, sőt a hírközlési és újságírói objektivitást feltételező, a médiában megjelenő információk megbízhatóságával szemben nem kritikus közönségnek talán igénye sincsen erre.

Jelen keretek között terjedelmi okokból a kutatásomban csak két fő témakör mentén tudtam megvizsgálni a hírközlést, amely a minta mérete miatt nem reprezentatív, de mindenképpen informatív a kormányközeli médiumok működését illetően. Próbáltam az általam legfontosabbnak ítélt részekbe mélyebben elmerülni, és a legszembetűnőbb példákat hozni annak érdekében, hogy megtudjuk hogyan is manipulál minket a média.

A későbbiekben érdemes lehet új témákat is bevonni az elemzésbe, például a Márki-Zay Péter ellen az orosz–ukrán háborúval kapcsolatban megjelent, szintén eltorzított, sokszor cáfolható, vádaskodó hangvételű cikkek vizsgálata további elemzések alapjául szolgálhat. Az általam használt összehasonlításon alapuló elemzési módszert felhasználva érdemes lehet a kutatást kibővíteni, és a későbbiekben megvizsgálni azt is, hogy vajon van-e különbség a kormányközeli és a kormányellenes politikusok beszédeiből készült a kormányközeli és a

kormányellenes hírportálokön megjelent cikkek tartalmában, érvényesül-e ezekben is a kivágás mint médiamanipulációs eszköz.

Irodalomjegyzék

Szakirodalom

- Aczél, P. (2007). A hír mint értékrend reprezentáció. *Az Eszterházy Károly Főiskola Tudományos Közleményei*, 37.
- Andok, M. (2013). *A hírek története*. Budapest: L'Harmattan Kiadó.
- Bajomi-Lázár, P. (2002. február). A politikai újságírás normái Magyarországon. *Mozgó Világ*, 53-69.
- Bajomi-Lázár, P. (2003 nyár). Az objektivitás-doktrína nyomában. A politikai újságírás normái az Egyesült Államokban. *Médiakutató*, 13-38.
- Bajomi-Lázár, P. (2015). A média gyarmatosítása [Party Colonisation of the Media]. *Politikatudományi Szemle*, 58-82.
- Boorstin, D. J. (1961/1992). *The Image. A Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Atheneum.
- Carey, J. W. (1989). *Communication as Culture. Essays on Media and Society*. New York & London: Routledge.
- Császi, L. (2002). *A média rítusai*. Budapest: Osiris & MTA-ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport.
- Frost, C. (2000). *Media Ethics and Self-Regulation*. Harlow: Pearson.
- Gans, H. J. (2004). *Deciding What's News: A Study of CBS Evening News, NBC Nightly News, Newsweek, and Time (Medill Visions Of The American Press)*. Northwestern University Press.
- Herman, N. C. (1988). *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. Pantheon Books.
- Jenei, Á. (2001 nyár). Miből lesz a hír? *Médiakutató*, 22-40.
- Kunczik, M. (2001. nyár). A demokratikus újságírás. *Médiakutató*.
- Lauk, S. H. (1995). A hivatásos újságírás és a civil társadalom. Történeti áttekintés. *Jel-Kép*, 1.sz.
- McCombs, M. &. (1972). *A média témakijelölő funkciója* (2007. kiad.). (A. R. Tamás, Szerk.) Budapest: Gondolat.
- MÚOSZ. (2011. szeptember 24). Etikai Kódex. Forrás: <https://muosz.hu/alapdokumentumok/etikai-kodex/>
- Myat, K. (2010. nyár). Médiaelméletek és a késő-modern médiakörnyezet. *Médiakutató*, 1-11.

- Peter Golding, P. E. (1979). *Making the News*. Longman.
- Péter, C. F. (2000 április). *Visegrádi jegyzőkönyv*. London: BBC World Service Training.
- Pratkanis, A. &. (1992). *A rábeszélőgép (élni és visszaélni a meggyőzés mindennapos mesterségével)*. Budapest: Ab Ovo.
- Szűts, Z. (2012 tavasz). Az internetes kommunikáció története és elmélete. *Médiakutató*, 7-18.
- Tuchman, G. (1972). *Objectivity as Strategic Ritual: An Examination of Newsmen's Notions of Objectivity*. The University of Chicago Press.
- Wohl, D. H. (1956). *Mass Communication and Para-Social Interaction: Observations on Intimacy at a Distance*. Psychiatry.

Újságcikkek

- Márki-Zay és Gyurcsány a rezsicsökkentés ellen + videók. (2022. április 1). *Magyar Nemzet*.
Forrás: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/04/marki-zay-es-gyurcsany-a-rezsicsokkent-es-ellen-video>
Utoljára letöltve: 2022. november 5
- Márki-Zay Péter Indiába küldené szemműtétre a magyarokat. (2022. január 20). *Magyar Nemzet*. Forrás: <https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/01/marki-zay-peter-indiaba-kuldene-szemmutetre-a-magyarokat>
Utoljára letöltve: 2022. november 5
- Márki-Zay Péter programja, 6. rész: megszüntetné a rezsicsökkentést. (2021. január 1). *Origo*.
Forrás: <https://www.origo.hu/itthon/20211226-igy-tamadja-marki-zay-a-rezsicsokkentest.html>
Utoljára letöltve: 2022. november 5
- Márki-Zay Péter: A rezsicsökkentés marad. (2021. január 7). *Index*. Forrás: <https://index.hu/belfold/2022/01/07/marki-zay-peter-rezsicsokkent-es-ellenzek/>
Utoljára letöltve: 2022. november 5
- Márki-Zay Péter: marad a rezsicsökkentés, de valódivá kell tenni. (2022. január 7). *Portfolio*.
Forrás: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220107/marki-zay-peter-marad-a-rezsicsokkent-es-de-valodiva-kell-tenni-519902>
Utoljára letöltve: 2022. november 5
- Márki-Zay programja: fizetős egészségügy fűszoknyás lányokkal. (2022. március 31). *Origo*.
Forrás: <https://www.origo.hu/itthon/20220330-markizay-programja-egeszsegugy.html>
Utoljára letöltve: 2022. november 5
- Márton, S. N. (2021. szeptember 12). Márki-Zay Péter szerint vannak olyan területek az egészségügyben, ahol lehet centralizálni. *Index*. Forrás: <https://index.hu/belfold/2021/09/12/osszecsapnak-az-ellenzeki-miniszterelnok-jeloltek/marki-zay-peter-szerint-vannak-olyan-teruletek-az-egeszsegugyben-ahol>

lehet-centralizálni/

Utoljára letöltve: 2022. november 5

Videófelvételek

Márki-Zay, P. (2021. június 14). "A rendszerváltás egy forradalom kell hogy legyen" / Pilvax-estek Extra Dr. Márki-Zay Péter-rel. (V. Gábor, Kérdező:) Forrás:

<https://www.youtube.com/watch?v=-AAhGRrLVs>

Utoljára letöltve: 2022. november 5

Márki-Zay, P. (2021. november 7). *Élő beszámoló a hét eseményeiről*. Hódmezővásárhely.

Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=_8kx3ghu1Ow

Utoljára letöltve: 2022. november 5

Márki-Zay, P. (2021. december 3). *Hogy látom valójában? - Negyedik rész: Az okos rezsicsökkentés*. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=UoEIycQ8Cfo>

Utoljára letöltve: 2022. november 5

Márki-Zay, P. (2021. január 26). *Írjunk Történelmet!-Milyen legyen a jövő Magyarországa?* Budapest. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=Khs9uGhak34>

Utoljára letöltve: 2022. november 5

Márki-Zay, P. (2021. november 23). *Márki-Zay Péter Gárdonyban*. Gárdony. Forrás:

<https://www.youtube.com/watch?v=6EL6UduqWjA>

Utoljára letöltve: 2022. november 5

Márki-Zay, P. (2021. december 15). *Márki-Zay Péter lakossági fóruma Kiszomboron*.

Kiszombor. Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=GlvLW_nBVdY

Utoljára letöltve: 2022. november 5

Márki-Zay, P. (2022. január 8). MZPercek - Valójában ki privatizálná az egészségügyet?

Forrás: <https://www.facebook.com/watch/?v=325547419439787>

Utoljára letöltve: 2022. november 5